

ÁCS JÓZSEF

Gyufák,
cigaretták,
tükrök

Ács József

GYUFÁK, CIGARETTÁK,
TÜKRÖK

Kiadja a Liget Műhely Alapítvány, 2022.

Szerkesztette Levendel Júlia / Horgas Judit

A borítót – Bálint Endre festményének felhasználásával –

René Margit tervezte

Tördelés: Károlyné Örs Erzsébet

ISBN 978-615-5419-68-3

TARTALOMJEGYZÉK

Fejjel lefelé	5
HÉRAKLEITOSZ HALLGAT	
Két elalvás	9
Alkalmi vers az iskolapadból	10
Elmaradt találkozásom Pilinszkyvel	12
A tél cserepei	14
Hérakleitosz hallgat	16
Az éj21	18
Örökvaku	22
Magyarország, nulla óra	24
Kánikula	27
Holnapra megforgatjuk	31
MMIX	36
Hettita napló	39
Szemelvények a Káosz-szimfóniából	41
Nem vettük észre	45
Csontok és narancsok	48
UTOLSÓ TALÁLKOZÁS	
Alkonyattól hajnalig	50
Utolsó fürdés	51
Kronosz torka	52
A világ eltűnése	54
Utolsó találkozás	56
Totálkár	59
Önhiba	60
Csendélet	61
GYUFÁK, CIGARETTÁK, TÜKRÖK	
Fekete bársony	64
Árulás	65
Csak míg visszajön	70
Gyufák, cigaretták, tükrök	74
Úrhajózás kezdőknek	78
Fadal	88
Lenti	99
	100

1 ECSETVONÁSOK	100
2 AZ ÜRES PAPÍR	100
3 A HÚSDARÁLÓ	102
4 ÚJONCOK A REPTÉREN	103
5 ADD FEL MAGAD	104
6 ÉN GIPSZ JAKAB	106
7 SZÁZAD ÁLLJ	106
8 NINCS MESE	108
9 SENKI SEHOVA	109
10 EZERNAPÚ JÓSKA	111
11 ÓVÓHELYEN	113
12 SZEREZZ SZENET	115
13 EZZEL KELL BEÉRNEM	119
14 A SEMMI ÜGYELETESE	119
15 NYÁJÁT ŐRZŐ PÁSZTOR	120
16 BÚÉK	124
17 TEMETŐBEN ÉJSZAKÁZNI	125
18 A PARANCSNOK HALLGATOTT	127
19 KIISMERNI A SODRÁST	129
20 LESZERELÉS	132
21 TÚZRE VÍZRE VIGYÁZZATOK	134
22 MAGUNKRÓL MAGUNKNAK	135
23 FEKETE-FEHÉR BEN	137
24 HOGYAN	139
25 EZ A MAGA KATONÁJA?	140
26 A HIVATALNOKI KAR	143
27 ÚGY TENNI MINTHA	146
28 FIKCIÓK	147
29 A PÁRHUZAMOS VALÓSÁG KULCSAI	152
30 KELEMESEN HŰVÖS	153
31 A MOZGÓSÍTÁS	154
32 FINÁLÉ	158
A hallgatás háza	160
Befejezetlenség	163

Fejjel lefelé

pörög a feldobott érme
fej vagy írás?
nincs válasz
feneketlen kútba
hullik a százforintos
csillogva először
aztán tompán feketén
láthatatlanul süvít lefelé
az egyre nyirkosabb kövek közt
a fordított szülőcsatornában
és nem csobban soha

ha ésszel nézzük a dolgokat
nincs már szűz pillantás
nincs ártatlan meztelenség
a gyanakvást
mint porlepte kabátját
a vándorló hajléktalan
mindig magunkon hordjuk
javíthatatlan látásromlás
a szemkápráztató sokféleségben
mert nincs két ember
aki a szavakon ugyanazt értené
mégis minden vitából
mint tévéstúdióból
igazunkban megerősödve távoznak
enyhe émelygéssel mely
rosszullétig fokozódhat de
ezt is unjuk már
unjuk magunkat
emlékeink egyre
kevesebb embert érdekelnek
akit mégis

arról kiderül hogy
ürügyet keres csak
valami tőlünk idegen
gondolatmenethez
aminek már az elején
pontosan tudjuk a végét
a látszat-konklúziót
ez a káosz
szertelen változatosság
melyben még sincsen
semmi meglepő
s mert tudjuk amit a
világról megtudni érdemes
mindenről
első látásra megmondjuk
mi a lényege
no persze
épp ez nincs már
első látás
mindent mintha
századszorra látnánk
sebet mélyített belénk
az idő
árkot barázdát
késsel padba vésett feliratot
lenyomat vagyunk
hideg viasz új formába nyomva
már pattanva török
kemény akár a vert érem
azonosak vagyunk emlékeinkkel
mi vagyunk a császár
ez a mi képmásunk
ez a mi kultuszunk
ez a mi despotikus rendünk

remegő térddel
elanyátlanodva
tapogatózik bennünk
az első látás sokkjából
eszmélő ember
nem leli a fogalmak járókeretét
az van csupán ami előragyog
metaforák képek hasonlatok
nincs ennél kínosabb
veszendőbb
indokolhatatlanabb

adjátok meg a császárnak
ami a császáré
istennek ami istené
harsogja a császár
mert hisz az isteni fő
is ugyanő
az értelem vastraverzein
pompás rend uralkodik
de a zuhanásban
nincs bizonyosság
mégis
első látásra világos
hogy a sötétbe hullunk
pörög az érem
egyfelől
az értelem mely
mindig csak gyufát gyújtana
pedig már lángban áll a ház
másfelől
a szavak nélkül maradt szédület
sejtelve a határtalannak
hogy zuhanunk és
semmi sem dőlt még el
minden egyszerre van

de mégsem úgy
mint a kohó tűzében
ahol elolvad az érem
minden összehajlik
és egymásba roskad
hanem hogy ami van
meghalad minket
mint pontot az egyenes
mint egyenest a kör
mint aláhulló érmét
a kéz mely elhajtja
a kút mely elnyeli
s a láthatatlan
néma víztükör

2010

HÉRAKLEITOSZ HALLGAT

Két elalvás

A nyáréjszaka édes illata, lágy levegője
a nyitott ablakon át behömpölyögve
magával sodorja mind az apró zajokat.
Ki fekédné ilyenkor csukott ablaknál,
négy fal közt, süket szobában?
A fű közt tücskök kórusa zeng.
Ciripelnek, míg hűlnek a nappal
hevétől izzó egyforma házfalak,
s a sárgára égett száraz gazmezők.
Aztán a tücsökkar szépen lecsendesül,
a levegő magasba emelte virágpór
a sötétlő tájra lassan leülepszik,
s az éj hűs vizének tükre szétterül.
Távoli kutyaugatás. Tóba hajított kavics.
Hullámai szaporán gyűrűznek szét
a csend felszínén. Más kutyák is csatlakoznak,
tacskó-vakkantások, komondor-basszusok tudatják:
a lámpafényes utcán járnak. Valaki jár.
Egy kései hazatérő fáradt léptekkel
baktat a főutcán, szívja a mézillatot.
A síkságon mozdonyfütt. Vonat szalad.
A kocsik úgy haladnak messzi cél felé,
mint félálomban suttogott szavak.
Már nem én fekszem az ágyon, valaki más.
Megy a vonat, jön az elutazás.

Aztán hirtelen felriadok.
Ez már az éjszaka mélye.
Hűvös levegő dől az ablakon,
pokrócot rántok magamra.
Fázom még így is: bezárom
inkább az egész világot.
Négy fal közt, mint visszhang,

verődik néhány gondolat.
Függöny mögötti sötétben kell,
szikkadt múmiaként körbetekerve
– sajnós már a múlt se a régi –,
hanyatt, fekete gézálarc alatt,
szemhéjra vetített képeket nézni.
Beindul a hűtőgép motorja,
s a jól ismert bűgás szétárad,
elcsitít. Sötétben a hangok
óvnak-védenek saját magamtól.
Csukott szobámba új vendég érkezik.
Rám térdel, torkomat szorítja,
s közben hosszú vádbeszédet mond.
A kompresszor röfögve leáll:
a mondat végén ott a pont.
Megint a csend. Eszembe jut:
a hűtőtér rácsán zsírpapírban,
mint áldozati ajándék a sírban,
szárad tíz deka marhapárizsi.
Lepedőmbe csomagolva fekszem,
hatalmas kútmély-fekete csöndben,
mint akit kivettek, visszatettek,
s ettek belőle közben.
Még öt perc, s lehunyt szemhéjam
cukorból égetett hólyagos üvegén
hajlongó kis alakokat látok:
ellenfényben fekete sziluettek.
Finom zaj: kint léptek kopognak –
hála a hajnali utcán elhaladóknak!
Szavak helyett végre képek!
Sík vizükön ellebeg a csónak.
Fákat látok, ahogy kétfelől
siklanak és elmaradoznak:
mind alkonyi fényben égnek.

2014

Alkalmi vers az iskolapadból

Nemes Nagy Ágnes születésnapjára

egész életében tiltakozott
nem hiszek Istenben
így imádkozott
nem hiszek Tebenned mondta
csak nincs kivel szót váltanom
az elharapott fájdalom
s az irdatlan magány
hallatszott minden verséből
mint torkán megakadt morzsát
próbált valamit felköhögni
újra és újra a
papír fölé hajolva
lássuk mire jutunk mi ketten
én és az isten
akit az imént teremtettem

a műtermi fényképen úgy áll
mint papucsban cigarettázó háziasszony
vagy értekezletre váró magyartanár
nézni tanultam tőle
lámpaoltás után
bámulni a koponyacsontokat
bentről kitapasztó körmozit
megértettem hogy a költészet
nem a megszólalással
az elnémulással kezdődik
kivárni a tárgyak beszédét
figyelni sugárzásukat
kihallgatni a nyelvet
nem is a költői képeket
a kőzetet a földtörténetet
hanem ahogy a felfénylő szavak

lassan kézzől kézre adják
mint láthatatlan csomagot
a kimondhatatlant

2015

Elmaradt találkozásom Pilinszkyvel

Varga Zoltán Zsoltnak

kért egy feketét
majd két ujjá közt magasba emelt cigarettával
tartott néma előadást
a láthatatlanról

egy szót sem szólt
ugye világos?
kérdelte aztán
cinkos mosollyal

a szürke füstszalag
végén a pirosan izzó parázssal
felkiáltójelként lebegett
a presszó légterében
a körasztal fölött

van amiről nem lehet beszélni
váltott komolyra hirtelen
akár a tetten ért bűnös
ha rajtakapják és
hátrafordulva feltekint
a tetten ért a kitakart
a veszendő
a mezítelen
megmutatkozik
mit mondhatnánk róla?

ültünk az éjszakában
mint lakatlan szigeten két hajótörött
utolsót szívott a cigarettából
mögöttünk már kezdték
felpakolni a székeket

hallgattunk s néztük a park fáit odakint
igen ide akartunk eljutni
erre a pontra
csöknyösen csak ide
a világ szívébe
és maradni még egy kicsit

záróra után
padlóra hullt hamu

2022

A tél cserepei

Fehér köpenyek a kórházi mosoda udvarán,
beszáradt szappanhab, szutykos tollboák:
foszló kupacokban olvad a hó.
Hol a napmeleget rávert sár nyeli el,
földre ejtett felmosórongy.
Megroksad, szétterjed benne a hő,
mint birodalomban a rossz hír,
szertesugárzik a bomlás.
Hol nem freccsent rá semmi,
tisztá maradt a friss lepedő,
felvert s megsütött tojáshab,
kristálycukorral hintették,
hogy megédesedjék,
de ha beleharapnánk, íze semmi,
s ott is önmagába roppan:
saját csontváza súlyát sem képes elviselni.
Magatehetetlen, ősz hajú öregek:
nappal fonnyadtan maguk alá vizelnek,
az elcsorgó lé aztán felszárad,
meggyűlt maradékát lefagyasztja az éjjel:
villanyfényben csillognak a félszigetek.
Ahol napközben áttetszik az aszfalt,
öbleikben perzsel a forróság,
köztük rongyokká szakadozva,
lassan elfeketülve zsugorodnak a szárazföldek.
De a betörő fagytól éjszaka
újrakeményednek a jégbordák,
olvadnak-dermednek gyűrött hegyláncok,
földnyelvek, gödrök-dombok
csuklós buszok csapta feketekávéban,
sósvides latyakpocsolyák szigettengerében.
Államalakulatok, miket a
földtörténet észre sem vesz.

A felszáradt járdán már roppant sófoltok:
megrekedt kontinensnek, milliós éves
csillagködnek vélhetnéd valamennyit.
A tavaszi eső majd elmosza,
szétoldja a sokféle rajzolatot.
Csatorna hörböli, föld felitatja.

2010

Hérakleitosz hallgat

Urnatemető a templom alagsorában.
Hamvak lakótelepe.
Szürke márványfülkék. Kőbe vésett arany feliratok.
Egy név és két évszám,
vagy csak a születés éve kötőjellel –
mert van, aki bérbe vette már a cellát,
ahová majd beköltözik,
kifizette a nyolc köbdecimétert, ahol
ellakhat a feltámadásig.
Jelenleg még főz, mos,
reklámokat néz vagy a buszon rázkódik,
mely füstöt okádvá kapaszkodik az emelkedőn:
élete hátralevő részét tölti, mint rászabott ítéletet.
Berzenkedik, de aztán fejet hajt engedelmesen.

A gyászmise véget ért.
Sorba rendeződnek a kondoleálók.
Nézem az ablakon át,
hogyan rázza a szél odakint a fenyőket.
Mennyire mereven tartja fejét a velem egykorú férfi!
Az anyját temettük imént. Régről ismert, elálló fülek.
A fej kopaszabb valamicskét, hátul csíkban őszül a haj.
Életfogytiglant kapott ő is, mint valamennyien.
Ugyanaz maradt, s lám mégis
mennyire megváltozott
– és ezek szerint én is.
Nekem is meg kellett változnom,
el kellett torzulnom, mondom,
nem mintha a múltbeli forma
maga lett volna a tökéletesség,
de már soha nem leszünk olyanok,
mint ahogy mások emlékezetében élünk,
és sohasem kezdhethük el még egyszer

ugyanonnan, ugyanazt.
Kétszer nem léphetünk ugyanabba a folyóba.
Hogyhogy a folyó mégis egy és ugyanaz?
Hérakleitosz hallgat.
Van, ami sohasem fordítható vissza. Jóvátehetetlen.
Próbáljam újra? Tudva, hogy az már
nem lesz ugyanaz?
Próbáljam újra? Hérakleitosz hallgat.
De a folyó egy, gondolom.
Ezen sem változtathat senki sem.
*Ugyanazokba a folyamokba lépünk,
és mégsem ugyanazokba lépünk,
vagyunk is, meg nem is vagyunk.*
Összeszorul a torkom, ahogy nézem a sorból
ezt a merev és moccsatlan arcot.
Szaporodó ráncait. A szemüvegét.
Vagyunk is,
meg nem is vagyunk.
Épülünk és rombolunk.
Valamilyené válunk és közben apránként
sok mindent tönkreteszünk és elpusztítunk,
s csak a legvégén eszmélünk, mikor már hiába.
Próbáljuk újra?
Az ember észre sem veszi, amit ébren tesz,
mondja Hérakleitosz,
ugyanúgy, ahogy elfelejti, amit alva.
Ahogy elfelejtjük, mit álmodtunk,
úgy nem vesszük észre, mit művelünk.
Jóvátehetetlen. Hérakleitosz hallgat.
Ez a hallgatás aztán két óra múltán fülsiketítővé válik.
Állok a gumiharmonikában, a csuklós busz forgójában,
nyikorognak az olajszagú fekete kulisszák, odakint
Mátyásföld fényei rohannak, ahogy
évtizedekkel ezelőtt, és rám tör a szorongás.
Ahogy a vízen a jég szakad be recsegve-ropogva.
Lám, ez mégis a régi folyó –

hiába, hogy nem lehet kétszer belemenni.
Régen voltam már ennyire egyedül.
Felettem az Őrs vezér tér girlandjai.
Az aluljáró közepén neonfényben szintetizátor
pufogja-nyekergi dallamát.
Hérakleitosz hallgat, a mindenség hallgat.

2012

Az éj

a holdbéli figyelem
kőcsipkái és sziklazátonyai
a tompán sugárzó
porszáraz tenger
az űr mélyéből aggódón
fölibéd hajló homlok
széles mozdulattal rajzolt lázlapok
filctoll-tarkasága
függőlegesen fel-le mozgó
zsinórok
kutyaugatások
visszhangzó ostorcsapásai
hátadon az izzadság csíkjai
torkod tátongó csatornanyílása
állott feketeséget hörböl
elrejt és mégis
köszemlére tesz
borostyánkőbe zár az éj

2017

Örökvaku

Egy szombati napon a Rózsahegy utcában
odavesztek mind a személyi okmányaim,
s velük némi pénz.

Feleségem kedvesen vigasztalt:

semmi sem pótolhatatlan ezek közül.

Mások fejüket csóválták,

a legbosszantóbb az egészben az utánajárás, mondták.

Két nap eltelt, s már egész másként látom.

Szórakoztatónak tűnik, ahogy utánajárok

saját létezésemnek. Ahogy újra számokba öntik

társadalmi státuszom, mely egy pillanat alatt

semmivé foszlott. Mennyire csábító pedig

a nemlétezés, kihullani a háló résein,

vadidegenként kóborolni

az ismerős utcákon, vagy otthon ülni,

mint váratlan hiba, rendellenesség,

szabályt erősítő kivétel!

A romantikus képzelgések gyorsan szétfoszlanak.

A léggömbként elszabadult fantázia és a

nekilódult képzelet nem ragad magával.

Még egy hét és úgyis újra magába gyűr a gép.

Futó hangulat volt csak, mi meglegyintett,

de mégis torkon ragadott a felismerés,

ki volnék amúgy, régről ismerős magam.

Nem a tulajdonságok nélküli ember, Ulrich

kereste, mi volna másként, ha lehetne

– mert hisz minden lehetne másként –,

arra vetett fényt, ami *van*, vakuvillanásként,

arra a kevésre, a fehérén égő magnézium.

Mert sem az ész, sem a test megszokása,

sem a számsorok, s a külvilág más pecsétjei,

sem a lakhely, a munka, a név vagy az arcmás

nem mond el semmit. Feldarabol, lábasba hajigál,
s lassú tüzén pörköl csendben az élet.
Elmondhatatlan és elmondatlan
katlanban keveregve forr alattam,
összefőnek balsorsom és saját hibáim,
fennhangon hirdetett és titkolt gyöngeségeim,
egymást szorítja görcs és önáltatás.
De bomlik, útra kél most minden molekula.
Míntha maga Paracelsus görbedne fölém,
lefittyedt szájjal: *Solve et coagula*.

Ugyan mitől szabadulnék meg,
ha az okmányok meg a pénz odavesznek?
Nem az én művem volt az sem: csak megesett velem.
Futok önsorsom után, vonakodva,
mint kit büntetnek, ha a bénát adja,
mint kutya a pórázon lihegve, ha gazdája
biciklipedált taposva sétáltatja.
Fel a Rózsahegy utcán, neki a meredeknek!
Hidd, ha megállsz, valaki megől.
Nyomodban járnak: hátadba áll egy szigorú kérdés.
De ne hidd, hogy elfutsz önmagad elől.

2012

Magyarország, nulla óra

„Van szerencsém”,
próbáljuk ezt kicsit köhögve mondani
a Pongrác úti lakótelepnél,
„va-han sze-he-rencsém”,
ócska zakónkban, félig meghajolva,
mintha ez a legjobb ruhánk volna.
Rögvest elfordul minden utastárs és
tízéves szövetcabátja fölött
keresztretjvényébe mélyed.
A véletlen váltóin zörömbölünk előre,
s a széksorok közt gyaloglunk visszafelé –
minden kocsi végéből újabb kocsi nyílik:
egymásból következő kényszermegoldások.
A vonat felett lámpák
szélben csattogó serpenyői,
küblik és serblik, csöpögő eső,
homályos, vízköves, rozsdapiszkos ablak,
odakint Rákos (mit-sem-rendező).
Orrunk taknyos zsebkendőnkbe fúrjuk.
„Va-han sze-he-rencsém”.
Csakhogy nincsen szerencsénk:
kalauz jön kék tányérsapkában.
Míg jegyet nyomtat zsebszámítógépén,
s várja, az utas az aprót adja át,
villámgyors negyedfordulattal
magunkra csapjuk a vécé ajtaját.
Ferdén lóg és beszorult az ablak,
húgysárga fényben áll a sárgolyó,
míg forog fenn az ég, túvel lyuggatott
sötét kartonpapír, rajta temperával
festett ügyetlen folt a Hold.
Foszlott újságpapír ül a vécé
trombitáló szelelőlyukában,

alulról huhog fel a kurta cikk.
Mi lesz ez? Tárca? Publicisztika?
Ki írta? Jó holt, ki papnak tanul?
Szembevonat jön, jeges szelet csap
– elsodorja olvasatlanul.
Mi tagadás: se jegyünk, se pénzünk –
az igazolványunk sincsen nálunk.
Üresre csiszolt koponyapohárban
vég nélkül kering két rulettgolyó.
Egymást űzi elfehérült arccal
végelszámolt és végelszámoló.
Meredt szemmel bámuljuk az erdőt
a soron következő állomásig,
a házakat – mások laknak bennük –,
apró fények: tán biciklilámpák.
Aztán megint a Hold: titánfehér.
Jeges száj fütyüli durva dallamát.
Elég a csontig ható huzatból!
Inkább kilökjük a mosdó ajtaját.
Épp a kalauzba botlunk.
„Van szerencsém”, motyogjuk.
Fából faragott törzsi maszk,
tajgavidéket átszelt posta,
agyaghurkák, gyurma-izmok,
fölköttük másnapos borosta:
mint száraz barheszen a mák.
Nem szól semmit, keresztülnéz rajtunk.
Fékcsikorgás. Isaszeg állomás.
Leszáll, visszalép, indulunk tovább.
Hirtelen azt kívánjuk, bárcsak
megbüntetne minket, talán
az élet fellobbanna egy ítéleten.
„Van szerencsém”, motyogjuk.
Vécéajtónak vetett háttal állunk.
Mint kaput két ököl, úgy ver a szívünk.
De megfordul, elmegy jegyet kezelni.

Ha nincsen támadás, nincsen védelem.
Mint köpés, csorog arcunkról a semmi.
Kilincset ráz bennünk minden nincstelen.

2010

Kánikula

Apollinaire fejébe szöget ütött a világháború:
épp a lövészárokban üldögélt és a
szimbolisták lapját olvasgatta,
mikor gránát robbant mellette, és
egy repesz a koponyájába fúródott,
oda, ahová de Chirico két évvel azelőtt
a fehér kört festette szürreális portréján.
Hetek múltán jöttek az első szédülések,
fejfájások, majd eszméletvesztések,
és a bal kar nem múló gyengesége.
Dr. Baudet koponyalékelést végzett,
ami enyhítette a vérömleny okozta nyomást.
Az életmentő műtét után
vaspántokkal fogták körbe a költő fejét,
akinek a viselkedése megváltozott:
az érzelmek mélyen felkavarták,
elúrhodott rajta az idegesség és
elvesztette minden humorát.

Száz éve a futuristák egymás sarkára hágyva
versenyben kaptak fel a jövő vonatára.
Nem tudták, kik lesznek a célállomáson:
mi. Neuraszténiás utódaik.
Egyben akarták látni az egész földgolyóbist,
mert sürgető dolguk volt: átformálni azt.
Mert elhitték, hogy kezük közt alakul:
versük tervrajz és nem írott malaszt.
Mi már készen kaptuk a világot, s mily keserves
hozzá csatlakozni! Hisz elég az önmagának.
Hadirokkantként keressük, mi az, mi összetartja,
az átlukadt, elrepedt csont helyett
miféle vaspántok fogják át glóbuszunkat,
ezt a rendtevézés címén borotvált fejét.

Ha szimultanisták vagyunk, hát
kényszerből, s nem lelkesedésből.
Nem kovácsolunk világméretű terveket.
A kalapács, a fogó kihull a kezünkből.
Fogyatkoznak a mesteremberek.

„Hajnaltól hajnalig”, írták a régi szerzők,
kollázsba gyűjtve hangot, képet, számot.
„Huszonnégy órában az élet egésze”:
versbe sűrítve a kerek világot.
Napkeltekor négyszáz tonna lódult útnak.
Szemafor kattant a pályaudvaron.
A szövőgyárban egész éjjel pörögtek az orsók.
A reggeli váltás szájában furcsa, fémes íz.
Friss hírekkel rajzanak szét a lapkihordók.
Túl van üzemkezdetén a villamosremíz.
Egy fütty innen, egy dörrenés onnan.
Minden szólam milyen párhuzamos!
Egy célt követ minden, mi él még.
A város mint gép – nem bámulatos?

Akik beleszülettek, nem csodálják működését.
Magától értetődik, akár, hogy nyár van.
A város ma pátosz nélkül zakatol,
jár, mert hajtja gázolaj vagy áram.
Irodában kotlik, ki még dolgozik.
Nem szó, nem varr senki. Nincs értelme fonni,
mióta Kínából dől a készruha,
nyugatról, bálánként, a levetett holmi.
Anyag helyett mozognak a hírek,
pénzt keresni elegendőek a számok.
Mi szép van a világon, kérded. Tessék:
tőzsde pörög a tabletemen, látod?
Túlnépesült a föld, mint reggelente
a rogyásig zsúfolt piros hetes.

Se ennivaló, se tennivaló:
az emberek jó része fölösleges.

A városban pang a levegő. Kánikula.
Az utcákon obszcén testmeleg.
Mindenki mogorvasága füldugójával,
búvársisakban halad az útján.
A banképület márványfalának dőlve
tátott szájjal alszik egy hontalan.
Felhevült odvaikban az emberek
leeresztik súlyos szemhéjukat
és az éjszakától várják a megváltást,
mely fülledt, rövid és álomtalan.
A kitámasztott ablakban ventilátor pörög.
Amit most látunk, még csak a korai égalj:
mint távolban kigyulladt szeméttelép.
Itt nem mozdul semmi sem. A hűlő
utcákat – medencét a langy víz –
kitölti a csend.
Ó, az eltörölt múlt!
Rossz álmukból most ébrednek,
kiket nyom a lelkiismeret. Terhük
letenni nem tudják, nincs hová.
Arcunkba lobbantott benzinlámpa:
újra felkel a nap, és ívet húz az égen
– hajnaltól hajnalig. Sárga nedve,
lánggal égő zsír, csorog az ablak üvegén.
A túlfűtött levegőben szállong a por,
elektromosságtól szikrázik. Idebent
kítartó, kéretlen tanácsadás zajlik,
kint Apollinaire kései verse zeng:
Az lesz a legfőbb Diadal
Ha majd előre látunk
Mindent
Egész közéről
És mindennek új neve lesz.

Meglehet, így volt. Így lehetett.
Mi már semminek nem tudjuk a nevét.
Szétdobált tagokkal ájultan fekszünk
a kánikulában, átizzadt lepedőnkön,
míg a nap hizlalt korongja a horizontra ér,
elolvad, s az ég lassan feketére vált.
Mibelőlünk nem lesz avantgarde.
Mi már nem ragadunk puskát.
Nem futhatunk a vonat után:
bevagonírozva születtünk.
Így lettünk ablakon kilesni lusták.
Heverünk tétlen, álom nélkül,
nyitott, de mit se látó szemmel,
isszuk az autógumi-szagú éjszakát.

Küszöbön áll az új világ: ennek is van jele.
A fejbőrön keresztben végigtolt borotva
és a nővér biztató tekintete.

2012

Holnapra megforgatjuk

gondolta
s a társakkal nekifeszült
ahogy megfordította
vörös fejjel dagadó erekkel
mintha ormótlan sziklát hömbörítene
sokáig alig mozdult
már csusszant is ki a kezükből
nincs rajta fogás panaszkodtak
megindult lefelé
aztán megállt egy mélyedésben
ez megakadt
ez meg
nincs más megoldás
ha nem az történik
ami a célunk
akkor legyen az a célunk
ami történik
nézzük magától merre tart
és lökjünk rajta mi is egyet
az lesz amit megírunk
a felismert szükségszerűség
a szédítő diadal

íme sziszüphosz
aki ráébredt hogy
hegynek fel nem megy
a mélybe guruló követ dicsóíti
holnapra megforgatjuk
igenis gondoljuk azt hogy
mi
mi forgattuk meg
nem a tőke
nem a kőolaj

nem a villamos áram
nem a kamatlábakon rángatott
láthatatlan szelepeken keresztül
turbinákra irányított
pénz
nem a mindent legyaluló
sík tereppé egyszerűsítő háborúk
majd az elemi életösztön és
nem a szintetikus mohóság dehogy
nem nem
mi a dúr akkordjainkkal
verítékben izzó arcunkkal
lánglobogású beszédeinkkel
melyekben a jövő időt makacsul
jelen időre cseréltük
mi voltunk azok
mi forgattuk meg a világot
hogyan beleszédült
ez a művészet jaj de szép
motyogtuk öregkorunkban
fújtuk a régi nótát
aztán hogy fülsiketítő hangon
mást kezdett játszani
mögöttünk a zenekar
alább adtuk mégis
no igen a kőolaj
az áram a tőke a háború
de hát az is mind
mi vagyunk ugyebár
mi csináltuk mind
aztán még lejjebb
az ember után jönnek a gépek
mint dicső utódok
és átveszik a világot
holnapra megforgatják
mint önmaguk evolúcióját biztosító

megváltásautomaták
önfeledten tapsoltunk nekik
tapsoltunk a lázálomnak
ha nem az történik ami a célunk
akkor legyen az a célunk
ami történik
megtapsoltuk a lejtőn
emberi beavatkozás nélkül
alábucskázó követ
egyeneseket hosszabbítottunk
s közben megkönnyebbülten sóhajtottunk
valahol útközben végre letesszük
az egzisztencialisták büdös
és ólomnehéz bőröndjét
még a metszéspont előtt
ember embernek pokla
s ha eltűnünk a képből
lesz ami lesz de már
senki sem lesz aki
pokolnak tartsa
elégedetten dőlünk hátra
a feladat mily frappáns megoldása
elégetni a papírt amire írták

ha nem az történik
ami a célunk
akkor legyen az a célunk
ami történik
felnőttünk végre
mondjuk ilyenkor
gondolatok következmény nélkül
meguntuk
ez a gyerekkor
hát illesszük a megtörtént elé
a gondolatot
s ismerjük fel lám
minden általa lett

kelet-európai kőgörgetők
akik a szisztémának
megszokásból nekifeszülve
évtizedekig leltározták
a roppant szikla repedéseit
bár maguk is unták
szinte összenőttek vele
várva hátha
jég repeszti elkopik
szivacsosra mossa az idő
egyszer csak kettéhasad
s darabjaiban immár
mozdítható lesz
hitetlenkedve nézték ahogy
megcsúszik a tömb
itt a várva várt nagy fordulat
kiáltották
sziszüphosz megfordította
most mi lesz
ugyanaz a kő ez
csak a másik oldala
mi lenne a kő másik oldalán
kő
nincs szabadulás
hm
ha nem az történik ami a célunk
akkor legyen az a célunk
ami történik
ezen az egy módon végre
valóra válhat
a boldog megérkezés mikor
tett és képzelet
tárgy és képmás
egybeolvad
legalább ideig-óráig
a sportcsarnok emelvényén

„a csúcokért vívott küzdelem
egymagában képes betölteni
az emberi szívet”
boldognak kell képzelnünk camust
suttogta sziszüphosz a nagygyűlésen
és tapsra emelte
megkérgesedett kezét

2011

MMIX

felmorran MMIX a hatalmas keverődob
az elvarázsolt kastély kijáratánál forgó hordó
furcsán fénylenek a megpördült égtájak
minden átfordul és megváltozik

itt éltették egykor Rákosit
a színházteremből átalakított
játékcsarnokban
kövér kamaszfiú biliárdozik
a lázas semmittevés ipari tanulója
élhet úgy is hogyha rest
hengercombok irdatlan kar
hurkákba áll a lomha test
az izomból meglökött dákó föl-le pattog
az ötszázhatvankilencedik kombináció
éppoly céltalan és eredménytelen
mint a megelőző ötszázhatvannyolc
felmondja bár a tanultakat
önmagával szemben is mindig
alulmarad
ugyanazok a golyók
ugyanaz az asztal
forog a keverődob
mikromásodpercenként egy lottósorsolás
de nincsen nyeremény
ez a fiú hiába vár
ami kibillen rögtön visszaáll
felbocsátásra váró űrrakéta
kilövőállványon korrodál
harminc év múlva
részegen horpaszt valami padon
nem zavarja majd a párhuzam

eljátékgépezi mindenét
ma ez volt a tizedik halálfutam

frissen habzik pezseg az élet
aztán iszapos tóvá szelődül
januárra már vastagon befagy
jegére lépni senki sem mer
komikus lett a kozmosz
felé törekvő ember
senki nem képzei így a nagy életet
vak dióként szeretne inkább
önmagába zárva lenni
s túlélni minden ítéletet
engedni a csábos hangnak
terveik csak a mágnásoknak vannak
Dáriusok Krőzusok Rockefellerek
száloptikából szőnek új eget
hogy végigsöpörjék
mohón pásztázó tekintetek
dünnyögnek hozzá új mesét
kénszaggal lángol fellobogva ég
sejteket forral a titkos kémia
botrányok kampány hisztéria
s fölé hajolnak mint akik tiszták
a pudliból lett alkímisták:
„az ember szokásos bűze csak
ez az mi lentről orrunkba csap”
fanyalogva nézik: hú de randa!
erjeszti olcsó propaganda
közhírré téve cinikus vegytanuk
terjed akár a járvány
úgy ölnek nincsenek szemtanúk
láthatatlanná lett a látvány
személytelenné a pusztulás
kincset keresve aki sírgödörbe ás
csak saját csontját találja

hiába dobta el nemrég mindenét
még szigorúbban pillant rá az ég
tértivevénnyel kapja kézhez
sajátkezűleg körmölt ítéletét

2009

Hettita napló

„oráng komm her tekints körül”

Weöres Sándor: Le Journal

Egy emberen túli gépezet.
Másból nem áll, csak emberekből.
Általuk mozdul és lépeget:
lám, minden elmélet hogy megdől!

Rajtuk tipor a Leviatán,
ők mosolyogva bizakodnak:
ha átlapoz múltjuk periratán,
más pecsétet üt rá a holnap.

Mint tinta, freccsen szét a vér,
törnek karok, lábak, csontok,
mégsem ürül a sétatér:
ki jövőbe lát, az boldog.

Jövőben él, jövőt remél:
igazságosztás következik.
Dúsgazdag lesz, ki Benne él.
Az ellenálló kivettetik.

Kóros lesz, ami nem korszerű.
Ajánlják, haladjak a korral.
Korduló gyomorba új nedű,
régi hangon – új bordal.

Vagy zengjek hozsannát a csöndnek?
Zörög a piaci mechanizmus.
Egyre nagyobb ragadozók jönnek:
belém marnak, hogyha nincs hús.

Valóságos és műhibák
egymással egyezséget kötnek:
készülőben az Új Világ.
Lánctalpai már dübörögnek.

Szabad vagy, hát fordulj a falnak.
Zárd be magad, dobd el a kulcsot.
Akik felszedik, megnyugtatnak:
nincsen mi alól szabadulnod.

Ember embernek farkasa;
mindenki funkció csupán.
Ne vess, reng belé Hobbes Tamás hasa;
reng a hatalmas Leviatán.

Vörösmarty, lám, megőszül.
Háborút hord méhében a kor.
Ha megszüli, hát rettentőt szül:
s a szörnyszülött majd mindent eltipor.

Aki nem látja, szorgosan élhet.
Aki meglátja, nem alhatik.
Aki nem tudja, vígan beszélhet.
Aki tudja, vár, míg kimondatik.

A kukák közé nézek, látom,
mint csavargó, hontalan eb,
ember hever egy szalmazsákon.
Menjek-e hozzá még közelebb?

Arca csontos, a keze vörös.
Mi különbség köztünk? És mi közös?
Sapkám feléje meglengetem:
egy ember, aki feltűnt nekem.

2006

Szemelvények a Káosz-szimfóniából

Jönnek a hírek
előtűnnek a semmiből
hogy tessék ez a világ
ha tudni akarod
plasztikai műtét után
kicsinosítva
rúzzsal műszempillával
s a púder alatt a hullafoltok
asztal alatt a kiontott bél
feltámogatott hullák parádéja
az eltemetett élet
tömegsírja fölött
hallom a híreket persze
s az jut eszembe
mikor fulladnak meg
odalent

A hírek nem
maguktól keletkeznek
főzik őket mint a húslevest
gyártják mint a gyógyszert
mely több hasznot hoz ha a
mellék- és kölcsönhatásokra
további gyógyszereket adnak
hogyha kit hír sebzett meg
újabb hírtől vár enyhülést
a hírekért a hírekből a hírekben él
de nem a hírek történnek velünk
bár mindenből ami történik lehet hír
mégis előbb van mintsem felhasználnák
és lesz azután is hogy betemette
a ráomló történések törmelékhalma
hogy meglepedtek rajta a vélemények

hogy csúcsra járatták és kiforgatták
lesz azután is elhagyatva elfeledve
földrengés romtengerének mélyén
betongerendák közé préselt
joghurtospohár

Hallom a híreket
jönnek a hírek
kettős sorokban
szatyorral kezükben
nekivágtak a kősvatagnak
hallom a híreket
jönnek a hírek
a világból naponta készül
leves főétel desszert
jönnek az összeomlott szállodák helyén
tátongó éttermek pincérei
jönnek a hírek
mintha egy szimfóniából
innen-onnan kiválogatnák a
leghangosabb ütemeket
és egymásután lejátszanák
a tektonikus folyamatok
nem hírek
csak a földrengések
az összefüggések
nem érdekesek
hosszúak és
követhetetlenek
az igazi hír összefüggéstelen
kozmoszban keringő kőszikla
egy afrikai nép tragédiája
ahogy nyolc másodpercben
a képünkbe csapódik
aztán sporthírek
mint esti zsolozsma

ismeretlen csapatok
eredményeit sorolják
sohasem értettem
mi végre
bizarr szemelvények
a Káosz-szimfóniából

Aztán a további tételek
még hangosabban
régóta várt sztárpletykák
üdítő bohóságnak álcázott
dübörgő otrombaságok
híreknek álcázott édesgetés
cukorra szoktatás
pörgősre vágott
Katharina Blum-portréfilm
arról jaj mennyire örült
a róla szóló bulvárcikknek
valami történt legalább
ami kiszakította őt
egy sablonos kapcsolatból
igyekszik kihasználni hogy
szárnyára kapta őt a világhír
az interjú végén Virág Kataként
jelentkezik is a vacsoraműsorba
vagy bátorságpróbára de
lehet celebvételkedő is
mert minden annál jobb
mennél összefüggéstelenebb
a legfontosabb
az állandó hírérték
ha kell fegyvert fog
az újságíróra
másnap lejön majd hogy
halálosan megfenyegette
ha ez kevés

mert lehet hogy ennyi
manapság kevés
nem durran
igazán nagyot
akkor talán még rá is lőne
ki tudja hátha
bekamerázzák a celláját
az előzetesben
felmentéstől tizenöt évig
bármit kaphat
az egész ország
izgulná végig a pert
bekerülne az örök hírforgásba
ahol a dolgok történnek
kikerülne onnan ahol
nem történik semmi
csak ami lassú kérlelhetetlen
és gyilkos
amiről nem lehet beszélni
és bekerülne oda ahonnan
jönnek a hírek
amiről szó van
hallom a híreket mondja
és benne vagyok
tehát létezem suttogja
néz a kamerába reménykedően
néz szerelmesen

2009

Nem vettük észre

az éjszakai busz megállójától
gyalog fél óra volt az út
jobbról külvárosi házak
fekete iszapba temetve
moccanatlanul
balról a rét túlszéljén
a villanyfényben úszó lakótelep
színesre festett paneljei

a sötét utcák
a bűgő transzformátorház
és a néma kockatestek
úgy meredtek rám mint
az ember emlékművei
üresen ásító stadionok
óriásplakátok vágóhidak
feketén csillanó ablakszemek
roskadt cipők tátongó öblei
a sötétbe fúlt előszobában
mint friss halott kabátja
a szekrényben felakasztva
türelmes vigyázzban
be nem szedett tabletták az asztalon
bögrében ki sem hűlt tea

itt mindenütt emberek éltek

a térkövezett utcasarkon
egy drótokon lengő jelzőlámpa
makacsul váltotta fényeit
a semminek vezényelt
a kongó táncteremben
aztán meglökte egy szélroham

vagy eljött a beállított óra
átkapcsolt sárga villogóra
a szünetjel szétáradt a tájon
a korábbi zápor után a víz
lelassulva csordogált
az aszfalt mélyedésein
s meleg szél söpört végig
a kihalt városon

jó volt kicsit otthon lenni benned
mindig szerettem a temetők csendjét
irigyeltem a holtak nyugalmát
hogy évekig magukhoz ölelnek
odalent egy nyirkos horpadást
nyest jár fürgén a parcellákban
a sírkövek közt őzek figyelnek
hallani futásuk zaját
s ki tíz évig néz egy irányba látja
mindent elborít az erdő s az élet
visszafoglalja régi birtokát

a csend itt persze nem tart soká
hajnalban feltűnnek köhögve
az első autóbuszok
még kivilágított utasterükkel
jön a reggeli csúcsforgalom
a táj helyszínné fakul
fejek törzsek végtagok
várnak a kereszteződésben
egymásra hányva
tárva a facebook összes csatornája
lent a metró csövében
telefonkijelzők tarka világát pörgetik
a sportcipőüzlet kinyit
telik-múlik csupán a nappal
és minden csak árnyék

körvonal sík rajzolat
hanyatt esik a fény
az előregyártott szendvicsen
hangszórókból cseng-bong a ritmus
ám itt szemben az éjszakával
nem történik semmi sem

2020

Csontok és narancsok

Bikácsy Gergelynek

minden nap bódító narancsvirágillatban mentünk haza
jázminos aromák hullámaiban úszva – ez róma
bár sárgásfehér falak és padlók travertin kövek alatt
holtak hordtak holtakat
lábszárcsontokból tákolt saroglyán
gúlába rakott koponyák közt
fekete mezőkön botladozva
énekesmadarak ittak körülöttünk nyitott kőpoharakból
róma élettől duzzadó óriási temetőre hasonló
mondta fellini
ha fullasztó is ez a virágillat mi szívesen fulladoztunk
és mindig is szívesen látogattam a temetőket
talán mert aki odakerül megszelídül s növényi létre tér

a menetközben vallást váltott egykori birodalom szíve
irgalmatlan kőből faragott díszletei lekopva fénylenek
akár a dúsgazdag donátorok
templomfalakból dülledeő márványfejei
míg erősek és gyengék egyként a föld alatt hevernek
olajos levegőnket szaglássza sok büszt hófehér sasorra
ránk mered csiszolt szemgolyójuk lám voltak számosan
kik az örök élet büntetését nagy pénzen vásárolták
a falra kerültek akár a szarvasok bárányok galambok
szerencse hogy mi sírkőnek túlzás
azt e nyájas állatok megszelídítik
s megszeretjük mind e fákkal madarakkal telt
nagy temetőket

a santa maria sopra minerva előtt a helybelieknek
a kényelmes kőlépcső kell csak az oszlop tövében
hatkor a templom előtt nézzük hogy hömpölyög az élet
kölyökcsoportok szaladnak ős-lendülettel egymás után

játszani untig elég egy rossz gumilabda
futnak utána s berúgják a nyitott üvegajtón át
a beato angelicóba
a pantheon a sarkon játék csak:
vörösre piszkolt színpadi kulissza
mennyivel ifjabb mint ez a százezer éves gyermekricsaj

kőlépcsőn legurult narancsok módjára
ültünk és bámultuk
ahogy elvonulnak sorban előttünk
a császárkor márványfejei
eleven testeken persze:
leszálltak a buszról átvágtak a téren
hibátlan öltönyben megannyi vespasianus diocletianus
este a baffettóban pimasz rétorok gyúrnak pizzatésztát
s mellettük a velencei dózse maga forgatja a sütőlapátot
egymásra csúsznak az időrétegek 1930-at írunk talán
a tészta vékony és száraz akár egy öregember bőre
de beterítik a színpompás zöldségek s a friss paradicsom

hol ferde szögekben összefutó utcák alkotnak kis tereket
ott minden szabálytalan találkozás:
combsont és lábszárcsont a térdben ízesül
a füge téren sakkórát csapdosnak a fa tövében snellezők
fiúk és lányok örvénylenek: fiatal bolygórendszerek
s a mária-kép alatt az öntöttvas kútból éltető víz fakad
ezer helyen bugyog fel itt ez a kotyogó csendes beszéd
az egész város tele van kúttal elzárni egyiket sem lehet
zubog ezer ágon észrevétlen a felhőkbe alászállt ital
tíz év óta mohos zöld csík jelzi hol csorgott a falon
árad a forrásvíz szabadon s éppoly kéretlenül ahogy
az élet árad mikor nem akad talp mely eltíporja
s mi egyszerre álltunk kisemmizetten és dús gazdagon

2016

UTOLSÓ TALÁLKOZÁS

Alkonyattól hajnalig

hiába indul minden reggel
a kiragasztott fényképekkel
képtelenség ott tartani őket
falhoz szögezni a távollevőket
ha az este lomha teste érkezik
minden ház és utca megtelik
a nagyapák az unokatestvérek
az eltűnt sógorok fivérek
jönnek a fiatalok sorban
jönnek a főtéren a boltban
árnyékuk ha nézed odébb rebben
feltűnnek rég bezárt üzletekben
ha ketten vannak fojtott hangon
beszélgetnek az utcasarkon
zörgés a fiókban valamit keresnek
ajtón kopognak ablakon belesnek
az éjszaka mélyén útra kelnek
az alagsorban isznak énekelnek
ágyunkban ülve a falnak dőlünk
sehogy nem lehet aludni tőlük
orrunkban ócska dohányfüst szaga
itt élnek köztünk de nem jönnek haza

2019

Utolsó fürdés

Horgas Béla emlékére

Eső verte hajnaltól a földet.
Bokára tolt terepszín gatyában
ültek a bokrok, mint latrinán
részeg bakák az égiháborúban:
a tábornok fák tövében
tisztiszolgák és hű írnoksereg.
Leveleikre cseppenként kapták,
mi fentről lassan alácsorog,
s mellé, mi jár, a védett félhomályt.
Az üreg alján meggyúlt némi víz.
Füvekből, gyökerekből keserű
tea készült. Az ég kiderült,
gondos gazdaként szétnézett,
és megint leküldte záporát.

Emberi test ereszkedett alá
lassan az agyagos földbe, mintha
túl jeges volna a kádban a víz,
vagy a dereka, térde sajogna,
vonakodva, mégis eltökélten.
Aztán vastagon betakarózott.
Keskeny, sűrű utak futottak
szét a ligeterdő fái között,
rajtuk kis csoportokban haladtak,
fekete foltokként, az emberek,
hogy a bizonytalan napsütésben
– még az ég alatt, s még a föld felett –
a kútnál lemossák cipőiket.

Délután még süt a nap, de aztán
a bezárt kapuk rácsai mögé
beárad, mint sűrű kátrány, az éj,

ragacsos, mély virágillatával
felsöpri a köves labirintust,
terhe alatt süpped a nedves föld:
így horpad a nagybeteg arca,
lassan tűnik, így fordul magába,
s tűnvén még átfordul, utoljára,
hogy sarja dús lombjait csodálja.
Fenn most egyszerre virágzik minden:
a jázmin nehéz szagokat csorgat.
Fény emléke jár a levelekben.
Buzgón fornak-áradnak a nedvek
a szétágazó levélerekben.
De ma Hold nélkül feketül az ég.
Amit csak ér, magához húz a föld.
Az éjszaka terhe alatt csendben
fejük hajtják a legszelídebbek.
Elfáradtak tán a hosszú úton:
az esőtől nedves koszorúkon,
kövér, kerek vízcseppek pihennek.
Odébb egy darab kifordult moha:
mint kád szélén hagyott mosdószivacs.

2018

Kronosz torka

ha erőd fogytán
körbetekintesz
s a fejedben
mint portölcserben szemét
és száraz levelek
rég dalocskák keringenek
legalább ne áltasd magad
ne számíts az időre
hogy bármit megold
igaz felold és eloldoz
de szorít az idő és
újra megkötöz
téged is felszámol
jobb ha elszámolsz vele
ha az időre számítasz
elszámolod és idővel
el is áshatod magad
időámításod ásító csöndjébe
idővel más nyomul
minden másként alakul
a korszakok úgy csatlakoznak mint
gégecső a gégecsőbe
nem dicsőség
kényszer hogy
csak előre
nem te haladsz
az idő nyeldekél
mert te vagy a fia
befelé vonszol
a perisztaltika
fárasztó torna
e szülőcsatorna
szül és emészt

egyidőben
menni jön és jönni megy
neki köpni nyelni egy
mi egy volt sokká lesz
elvesz és hozzád tesz
bontva épít köpülve hígít
kétarcú lény
tűpontból robbant szét hajdan
ponttá szűkül íme a fény

2018

A világ eltűnése

nyisd ki a szemed
most megfigyelheted
ahogy a világ eltűnik
tudod hogy mindennap
mást mondanak
eddig tilos volt odanézni
mától szabad
a nagyáruházban
üres polcok tátonganak
végy mély lélegzetet
fújd ki a levegőt
kis párafelhő csak
az arcod előtt
lélegezz

a világ eltűnik
a világ megjelenik
a kettő között valami
megváltozik
kezedben ugyanaz a keménytojás
de már héja nélkül
ugyanaz a pohár az asztalon
de most üres
az asztal ugyanaz
de már nincs rajta pohár
az ablakon túl
akik ezer alakban néznek rád
meginganak majd
összecsuklanak a
kartonfigurák
árad a víz
íme a nemlétezők bokra
színházjegyek

elmaradt előadásokra
lejáró lottószelvények
politikai vitaműsorok
távolodnak a sáros hullámokon
egy szót sem érteni belőlük
beszédük ahhoz
túlságosan messze
megnyerték a főnyereményt
csak nincs aki kifizesse
dicséretük is csak átkoz
elmállott plakátok
keresztbe dőlt fatörzseken fennakadva
fohászok földi instanciákhoz
az egyik világ eltűnik
a másik megjelenik
legfeljebb a csöndet jegyzetelheted
a hallgatást amíg lehet
figyelj
a világ eltűnik
a világ megjelenik

szemed hunyod nyitod
a régi trükk
most nem segít
két szék között
a kés élén
a tetőgerincen
nem segít a régi trükk
lehunyhatsz
kinyithatsz
tetszés szerint

nem tűnne el
ha felkészültél volna
nyugodj meg
nem készült fel senki sem

a világ eltűnik
kifosztott kert
lombját elhullatott erdő
a fentről lecsüngő
szürke felhőkből
szakadni kezd
az egyforma eső
a sárban vadnyomok
a vadak sehol
a patak felduzzadt
medrét már nem látod
kizökkent az idő
ez már nem a te
kerékvágásod
láthatatlan bozótban
láthatatlan szarvas
a világ eltűnik
a világ megjelenik

2021

Utolsó találkozás

a díszekkel kettéosztott párkánytól
az aszfaltjárdáig nem volt hosszú az út
satnya gyökered fehér cérnáját
tavaszi nap heve szárítja
pár nap s már hordja is innen a szél

2019

Totálkár

Halottak énekelnek,
halottak járnak-kelnek,
tétet se raknak, s nyernek.

Lakhelyük örökre zöld,
boldogok, és övék a föld.

Pityanggal kivert díszkabátban,
fonnyadtan és halálra váltan
sugároznak lent a sárban.

A jövő emberei voltak.
Mi, sebváltóhoz forrasztottak,
dobozban kerengő élőhalottak
egy kegyetlen hosszú estén,
a város lakatlan égitestjén
kivárjuk, míg belénk hajt a holnap.

2014

Önhiba

lemaradtam az irodalomról
lassú vagyok hozzá és tétova
félhomályban tapogatózom
ha megyek is nem tudom hova

szürkületi zónában élek
itt nem ér véget az alkonyat
nem hálni jár belém a lélek
hallgat fülel és válogat

míg zúg és iramlik az élet
ő testem tolószékében ül
az odakint hogy börtönné lett
meghúzódik inkább legbelül

jól olvasott szájról azelőtt
hasznát ennek most aligha veszi
mint idetelepített haderőt
a szavakat úgy értelmezi

inkább a neszekre figyel
távolból sustorgó zajokra
ami áradó vízként lepi el
a még nedves gondolatokra

áll az idő nem mozdul sehova
szélcsend van egyhelyben áll
a nyár sötétzöld lombsátora
múgyantával kiöntve a táj

a gesztenyefák eres tenyerét
kétségbeesetten memorizálom
megtanulom mint íratlan verset
örök kép mégis utoljára látom

lemaradtam az irodalomról
furcsa de észre se vettem
tarka könyvvásáraival ahogy
elzúgott mellettem

2021

Csendélet

ülök a kertben súlyosan
mint galambszarverte király
felborult sakktábla
szürke kőfejem tömbje moccanatlan
vérekes szemem az alkony levében ázik
sötétül a kert
ropognak az ágak
zúg a szélkavarta levélrengeteg
gyerekek játszanak odalent
elveszett elvadult gyerekek
lefaragnak rólam pár szilánkot
országom elveszett
vagy sosem volt
de most nagyobb mint valaha

2019

GYUFÁK, CIGARETTÁK,
TÜKRÖK

Fekete bársony

mennyire szerettem volna mindig
hogy nekünk embereknek
ne legyen titkunk egymás előtt
a mindenség amúgy is egyetlen titok
álljunk előtte pőrén fedetlenül
együtt csodálni és
összekapaszkodni a bajban
ez volna a tökéletes közösség
fejünk felett a forgószínpadon
csillagokkal kigombostúzott
fekete bársony
csupa megfejtendő talány
azt képzeltem csillagász leszek
gyerekkoromban
ha délutánosak voltunk az iskolában
minden hazaút a téli éjszakában
megvacogtatott
ilyen lehet a magány
a számkivetettség
a teljes otthontalanság
borzongtam ha belegondoltam
hogy megyek kivilágított
házak során s nem várnak sehol
kétoldalt fekete ágak
karistolják a sötétkék eget
s csak megyek megyek
mégis vonzott ez a gondolat
minden alkalommal megkísértett
szemtől szembe kerülni vele
az emberen túli rettentő titokkal
még ha elpusztít szétmorzsol is
– ez az érzés furcsa mód erősödött
ha magatartás fekete pontot vittem

az ellenőrzőmben
lám megjelent
a rejtegetnivaló titok
előbb vagy utóbb
alá kell íratni otthon
féltem a veszekedéstől
megbélyegzetten kóvályogtam
az újabb szörnyű szégyenfolttal
mint aki becsinált
képzeletben száműztem magam
kívül a közvilágításon
a bokrokon túlra
a koromfekete mezőre
a jeges füvek közé
hogy sajnálhassam magam
jólesett úgy látszik fázni
még a csillagok közönye is
az elcsattogó vonat zaja
beburkolt a világűr
fekete bársonya
otthon meg vakartam volna
magamról a titkomat
vacsora előtt
de beette magát a bőröm alá
húsba csontba szétszivárgott
a szívemet ha rágni kezdte
megmutattam
inkább a verés gondoltam mint a titok
mely minden süket perccel súlyosbodik
a csönd egyre mélyül és
mindent kitölt mint
fülbe öntött ólom
a hallójáratot
úgy ültem mint aki
maga alá csinált
aztán fuldokolva

felmutattam az ellenőrzőt
benne a golyóstollal írt
sötétkék pötty
és a szignó
Kné Pné Bné Hné
közben az asztalt néztem
vagy a szőnyeget
a sárga-barna mintát
amit jól ismertem
és kezdtem meggyűlölni
hallgatásom dühítő volt
minden fekete ponthoz
történetnek kellett tartoznia
azaz ilyenkor magamra nézve
terhelő vallomást kellett tennem
persze igyekeztem mindent
szépíteni vagy a lehető
legjelentéktelenebbnek feltüntetni
a munkából holtfáradtan hazatért
anyám épp ellenkezőleg
mindent súlyosabbnak látott
és érthetlenebbnek
süketek párbeszéde
számára a fekete pontok valamely
mélyben megbúvó titkos romlás
fenyegető tünetei voltak
és ráadásul minden aláírásnál
szembesülnie kellett
az összes korábbival
A. Tü. 102/K r. sz. – Nyomell
Látta: OM 1976. I. 17. H. L.
ott sorakoztak mint
pisztolygolyó ütötte fekete lyukak
mintha szitává lőtték volna
nejlonba kötött ellenőrzőmet
és vele engem is

ezekben az években
megtanultam hogy
már az elhallgatás is
kettészakítja a világot
hát még a hazugság
egyszerre nem lehetsz otthon
mindkettőben
tehát az egyikben idegen leszel
ha önmagad elől is elhallgatod
ha magadnak is hazudsz
ha elfutsz a titoktól
elfojtod elfelejted
mint tányért leejted
levessel a levesestálat
hátha a tál is eltűnik fölszárad
mennél nagyobb részt
tagadsz ki önmagadból
annál kevésbé ismered magad
s amit nem ismersz annak
kiszolgáltatottja leszel úgy
hogy társbérletben laksz vele
ha meg a titkod világában élsz
onnantól jóvátehetetlenül
idegenként jársz-kelsz
az emberek között
világéletemben úgy éreztem
valamit elhallgatok
s az öntudatlan elhallgatással
megrontom a világot
hiába igyekszem kimondani
a rám bízott titkot
persze tudom
a világ nélkülem is tele van
elhallgatással és hazugsággal
ezért dirib-darabjaira hullott
szétesett császármorzsa

mindenki különféle
közös elhallgatások és
közös hazugságok ragacsos
burkaiba zárva él
s még abból is lehasít magának
itt-ott egy külön világot „könyökteret”
hogyan élni létezni tudjon
a fullasztó közegben
mindebben nincs semmi új
itt heverünk
a Kabbala szerint
az isteni világosság edényének
szanaszét tört cserepeiként
s tapogatjuk hol illenek össze
az edény formáját sejtető
cserépdarabok
ez volna a
Tikkun há-'Olám
a világ helyreállítása
a végső titkot nem kell
titokban tartani
meghalad minket
nem lehet felfedni
sem kifecsegni
csak elhallgatni elhazudni elfedni
a félelmetes sötétet
az isteni szikrák tűpontjaival pötyyözött
fekete bársonyt

2013

Árulás

Lackfi Jánosnak

matematika-tanárnőm a gimnáziumban
kedvesen figyelemmel kísérte a sorsomat
anyám halála után például
tanítványokat szerzett
negyedikben óra után
odalépett hozzám a folyosón
félrevont és mélyen a szemembe nézett
a párt felajánlja
hogyan lépj a tagjai sorába
igen
szóltam ijedten
ez sajnós válasznak hangzott és nem kérdésnek
kérdő hangsúlyig nem merészkedtem
nem tudtam mit mondjak
a tanárnő kedvesen mosolygott
rendben akkor holnap kettőkor lesz az elbeszélgetés
az igazgatói iroda előterében
jó bólintottam erre
holott semmi sem volt jó
csak ez tűnt a legegyszerűbbnek
persze ami a legegyszerűbb
nem feltétlenül a legjobb
úgy jártam-keltem mint akit
érthetetlen módon megjelöltek
valamit láthatnak bennem
amit én nem látok
gondoltam persze hogy mit
de az tévedés

másnap a történelem-latin szakos tanárnő
széles mosollyal fogadott
pedig nem ismert

leültünk a zajban kávészagban
hát akkor
hogyan jutottam el a mozgalomhoz
ültem mint akit hasba szúrtak
arra gondoltam
ez teljes értelmetlenség
más sajnos nem jutott eszembe
hiszen nem jutottam én el az égvilágon
semmiféle mozgalomhoz
alaktalan voltam sebezhető
éreztem nagy változások
küszöbén állok
de nem tudtam merre tartok
annyi azonban bizonyosnak tűnt
hogy nem a mozgalom felé
ahogy a tanárnő a pártot nevezte
hogy kiemelje a dolog spontaneitását
a szerveződés alulról jövő jellegét
tanácstalan voltam
mint aki az utcán kutyaszarba lépett
és hiába dörzsöli cipője talpát a járdaszegélyhez
nyilvánvaló szag kíséri mindenhová
az egyre kínosabb csendben
zavaros fejtegetésbe kezdtem
anyám párttagságáról
azt is mondtam gyorsan
hogy mentsem a helyzetet
megtiszteltetés
a történelemtanárnő inkább áttért
a gyakorlati kérdésekre
hogyan kell felkészülnöm a
felvételemet tárgyaló taggyűlésre
majd lezárta a beszélgetést
vizontlátásra mondtam s eloldalogtam
micsoda szégyen gondoltam már ez is
azt a taggyűlést én nem élem túl

következő nap megállított az osztályfőnököm
aki moziba vitt minket bódyt és pasolinit nézni
hallom be akarnak léptetni a pártba
ne csinálj hülyeséget mondta
ennek most 84-ben már semmi értelme
hogy ő is lebeszél megkönnyebbültem
igaz némi csalódást láttam a tekintetében
ennél többre tartott gondoltam
s jött még egy kínos magyarázkodás
ahol megint anyám párttagságát emlegettem
s hogy nem érzem magam elég érettnak erre
a matematika-tanárnő ezt a választ elfogadta
de nyilván csalódott bennem
ennél többre tartott
kivert a víz
az egyik oldalról nézvést áruoló lettem
mert kiugrottam
a másik oldalról tekintve szintén
hogy egyáltalán belementem
hogy nem utasítottam vissza mindjárt
a párt ajánlatát

hazafelé
a piros hetvenhatos busz
sárverte ablakán kinézve
megállapítottam
semmi sem történt mégis
mindenki csalódott bennem
fel se ajánlották még a harminc ezüstöt
de már kettős árulás terhét
cipeltem magammal
nem fájtak volna a ki nem mondott
sőt meglehet csak képzelt vádak
ha nem érzem
hogy az árulás csakugyan bekövetkezett

valahol a mélyben
és megsemmisített
magyarázhattam ugyan bambasággal
vagy naivitással
ám ez mit sem ért mert
az árulást a mélyben mégis elkövettem
mert nem maradtam hű a valósághoz
feladtam magam
ez a függőleges árulás
semmisített meg
üres szatyorként lógtam a kapaszkodón
a mélység felett
kint porszürke utcák
suhantak el a gyöngye napsütésben
néztem ezt a jól ismert tájat
a hazámat
vajon miféle reményem lehet

2020

Csak míg visszajön

mint csúzlival kilőtt lámpa hirtelen sötétje
úgy hullott ránk az áramszünet
félbemaradtunk akár a
megkezdett mondat a könyvben

koromsötétben babráltunk gyertya után
majd gyufát kerestünk a szekrényben
nem volt a kezünk ügyében mert
nem kellett semmit meggyújtanunk
egyikünk sem dohányzott
és nem volt gáztűzhelyünk

nem a biztosíték vágott le
nem tehattunk semmit
talán az utcán ment el az áram
toporogtunk az előszobában
a helyzet azonban nem javult
nem jött ki az elektromos művek
minden kis nesz felnagyult
a villansütő halkán pattogott
bent a nyers piskótatészta
megszáradt s lassacskán kihűlt
tudtuk nincs mit kezdeni vele
kitölt így is egy piskótányi úrt
az asztalnál ültünk csendben
és egyre csak bámultuk a lángot
milyen ámultan rángott
táncolva hajladozva égett
a csekély kis kanóc körül
bent az olajkályha duruzsolása
itt a gyertya egy-egy sercenése
valami most megszakad
és fokozatosan félredől

az űrbe üresség harap
csend menekül a csend elől
ültünk csak magházban a mag
két lassan asztalra csöppent
majd kihűlt apró viaszdarab

hallottuk lent elhúz egy tehervonat
síneken futó sok tonnás testét
erős dízelmozdony vonja
mi kényszerít hogy bent maradj
gondoltam megnézem az estét
kiléptem az ajtón s arcul ütött a fagy

lúdbőröztem míg megcsapott a szénszag
láttam nincsen közvilágítás
utánam szólt apám vegyél kabátot
de én elszántan fázattam magam
tényleg semmi fény nincs mondtam
és borult az égbolt így hát csillagtalan
csukd be az ajtót mert kihűl a lakás
szólt apám újra kissé ingerülten
neked se hiányzik egy torokgyulladás
bementem a bőrömrre tapadt éjszakával
s a gyertya lángja mellé visszaültem
nehéz sötétől lucskosan
hogy kivárjam míg megszáradok
centrifugából vállfára emelt majd
kályha fölé akasztott ing
négyen voltunk már akkor a szobában
mi ketten és az árnyékaink
láttam a falnál mind kölcsönszéken ül
de azok sem szóltak mi sem beszélünk
köröttünk vártak ők is tétlenül

végül apám törte meg a csendet
nem törte csak beszórta szavakkal
mikor lesz áram nem lehet tudni

volt ilyen emlékszel tavasszal
jobb ha elmegyünk aludni
döntöttünk tehát megadjuk magunkat
más ez éreztem mint villanyt oltani
akkor mi vonjuk meg határait
mozdulatainkat most ő oltja ki
szűkebbre vonja fullasztó körét
és belénk árad a kipréselődött
a cipőkrémszagú kátránysötét
nem láthatjuk hatalmas arcát
ha szánkat nyitjuk torkunkba nyomja
önmagát mint sűrű masszát
míg tarkónk a párnán szögben megtörik
ő a vadidegen a rettegett másik
s feszüljünk bár csigolyaroppanásig
mindenképp belénk költözik
fülünkbe morajlik monoton dala
s az udvarra hiába menekülnénk
marka ott is éppúgy szorítana

jég pergésének hangját hallom
gyöngye szél zúdít porhavat
a fák kint csöndbe dermednek az utcán
hátratett kézzel állnak sorfalat
kristályos válluk nem ragyog
nem válik el a sár az éjszakától
se ég se föld se csillagok
nincsenek alsó meg felső vizek
körvonala sincs még semminek
az Úr még semmit sem teremtett
a köröttem úszó hangok és szavak
csupán visszhangként hallatszának
óriás anyám fordulását várom
sötét méhében reszketve fekszem
ha már feloldott egyszer magában
miként formál meg újra engem

ide visz minden és innen nincs kiút
eltátott szájjal aláereszkedve
iszapba süllyed így a vízbefúlt
nem érzi többé teste merre lejt
egykor volt tűz fekete salakja
emléke vagyok valakinek
aki az eljövendőt lakja

mi lesz ha egyszer elfelejt

2021

Gyufák, cigaretták, tükrök

1

a múlt füstje beárad a nyitott ablakon
az írólap barnul felizzik
már csak saját árnyéka
cigaretta papír-vékony pernye
ha közel hajolva
jobban szemügyre vesszük
és miért ne vennénk
a szöveg fekete pókfonala
még olvasható
de a legkisebb fuvallatra
szétesik
elsötétül a szín s eszembe ötlük
húsz évvel ezelőtt verset írtam
imaginárius dialógus címmel
a hetvenéves hules bélának
ugyan mit akarsz
veszel egy orrot egy fület egy szemöldököt
összecsirizelsz valami halvány fantáziát
persze a gyakorlat és képzelet palotái
de hát az élet csak egy fellobbant gyufa
meg még amit annak fényénél megfigyelhetsz
hulestől válaszvers jött
a fellobbant gyufa fényénél
többek közt azt figyelhette meg
hogy az élet nem csak egy
fellobbant gyufa
na jó
persze igaza van gondoltam
többnyire igaza volt
de verssel nem lehet vitatkozni
esővel széllal napsütéssel

gyufalánggal értelmetlenség
csakhogy hules
akit a kilencvenes évek közepén
ismertem meg
nem költőnek
filozófusnak tartotta magát
aki verset csak jobb híján ír
mintegy vakarózásként
nálam épp fordítva
a filozófia a vakarózás
a költészet meg ahogy a
vak a világot kitapogatja
azért megértettük egymást
két másféleképpen rokkant
és szavakra támaszkodó ember
hules a zalai születésű
lelkes eszperantista
és renitens avantgardista
minden ly-t j-vel helyettesített a verseiben
fellázadt a hejesírás ellen
mely két jelet tart fenn egyazon hangra
miközben a nyílt és zárt e-t bezzeg
nem különbözteti meg
ötvenhatos tevékenysége miatt
tanárként nem dolgozhatott
ám nyugodt álláshoz jutott
a pécsi vízműnél
jutott ideje olvasni bőven
írói aktivitásának fenntartására
olcsó de hatékony megoldást talált
évtizedeken át működött
koffeintablettát szedett eleniummal
mert így nem lesz se
munkaképtelenségig bágyadt
se pattanásig feszült
nem aludhatjuk át az életünket

ám nem célszerű magunk számára is
elviselhetetlenné válnunk
nem célszerű például
telefonokon vagy
mások levelein bosszankodva
kötött kardigánunkban
éles papagájhangon rikoltozni
hules emellett láncdohányos volt
öngyújtót nem tartott
mindig gyufával gyújtott rá
a kőfaragó utcában
udvarra néző
földszinti lakásuk barlangjának
piszkosfehér boltívei alatt
sárga villanyfényben állt
a szertartásosan sűrű cigarettafüst
a tőle kapott könyvekből
pólyás dossziékból
kéziratpapírokból
ez a szag áradt
ez volt a tömjén
a költészet kolostorában
na ne húzd a hajamat ács
mondta volna erre mert
kerülte a nyílt öntömjénezést
jóllehet hiú volt és sértődékeny
szerette a pátoszt
de csak lefojtva
úgy nagyobbbat szól
az egész embert úgy tűnt
a nikotin impregnálta
sehol egy ránc
csecsemősima bőr
arcán ellenpontként
hússzín bibircsók

én kávét nem ittam
nem szedtem tablettákat
és sosem dohányoztam
kiskoromban legfeljebb
trafikban kapható mentolos
műanyagszipkát szopogattam
a hengerforma álcigaretta végén
rózsaszín rücskök műparázs
az olcsó sorozattermékből
fél nap alatt kifogyott az aroma
de azért mindenki szívta vadul
szürcsölte rágta-harapta tovább
hogy már a levegő sem jutott át rajta
így jártam én is
sokáig nem dobtam ki
a hasznavehetetlen zöld szipkát
mégiscsak őrzött belőlem
valami személyeset
a fiók mélyén hanyódott
tollak ceruzák radírok közt
elfelejtve elkoszolódva
egy nyári este az utcán
a mutatójammal a
doboz oldalára állított
gyufát az égnek pöckölve
olcsó tűzijátékot csináltam
máskor lekapartam
a gyufavégek bevonatát
majd anyával összefogott
két csavar közé szorítottam
és földhöz vágtam sajnos
pedig ejteni kellett volna
de én botor módon a kezembe fogtam
mindegy az a lényeg
hogy nagyot szóljon

a robbanástól csengett a fülem
a hüvelykujjam szilvakékre duzzadt
mit üzent a hasító fájdalom
és mit pillantottam meg
a detonáció fényénél
nem tudom
nem lehet mindent
kézben tartani

3

nem igaz hogy nem dohányoztam
a rákosligeti parkban egyszer
tízéves lehettem
elkapott egy suhanc
karomat szorítva előrántott a zsebéből
egy pakli szofit
most elszívsz egyet mondta
nem dohányzom
feleltem naivan
most fogsz
elengedett
én nem mozdultam úgyis utolérne
hisz nagyobb nálam és erősebb
minek keressem a bajt
úgy látszik most ez lesz
meggyújtott egy gyufát
szívjad na szívjad
a cigaretta vége felparázslott
amint beleszívtam azonnal kifújtam
sört is minek isznak gondoltam
hiszen egyértelműen keserű
kőművesek dolgoztak nálunk
mit szeretnek ebben a borzalomban
anyámnak nem szofit
fecskét kellett hozni a trafikból
lehetőleg egrit

mert az kicsit jobb
sok fogyott belőle
ültünk a füstben
a templom melletti parkban
szívtam és fújtam gépiesen
nem tudtam még milyen
tortúra következik
de fogvatartóm elengedett
már nem voltam érdekes
hazafelé az iskola előtt jókora
bakaszivarfák sorakoztak
hosszan lelógó zöld termésüket
állítólag el lehet szívni
nem nagyon hittem
kíváncsiságból meggyújtottam
szemet maró ócska füstje volt
egyértelműen keserű

4

nemrég különös selejtáru
került a kezembe
kénes vörös bevonat
a vékony rossz gyufa végén
akár a fogyatkozó kedv
ha fellobban mindjárt ellobban
dobozán felirat török import
címoldalára ki tudja miért
pilinszky portréját nyomták
illetve sajnálatos hiba folytán
annak tükörmását
idegenül ható aszimmetrikus
arc néz a világba
némán és nyugtalanul
a török grafikus fénykép alapján
készíthette a vonalas rajzot
fogalma sem volt ki ez az ember

pincér a nagyszállóból vagy
zsetonokat osztó krupié
a portrén mégis átüt
a jólfésült elhagyatottság
ezen a rossz gyufákkal teli dobozon
végül is azt látjuk gondoltam
amit ő látott ha tükörbe nézett
ugyanazt a szótlan kétségbeesést

5

hulesselel sűrűbben találkoztam
főleg a vadamosi időkben
mint parancs jánossal
első kötetem szerkesztőjével
pedig vele mélyebb
alkati rokonságot éreztem
janó a kilencvenes években
a költészet piacvesztése nyomán
egyszemélyes intézménnyé szűkült
orpheus kiadó baráti társaságával
a grinzingi borozó asztalai mellől
figyelte a távolodó vonatlámpákat
a tapinthatóan fogyatkozó érdeklődést
a költészet iránt
még beszélgettek mint
a legendás kávéházi időkben
még olvasták egymás verseit
tükröt tartottak egymásnak
még hittek a fizikai találkozásban
nem az informatikai hálózatok
higiénikus konnektorain át érintkeztek
hanem egy zsúfolt borozóban
ott is vágni lehetett a füstöt
de volt keménytojás és zsíroskenyér
ólomnehéz székeken ültünk
márvánasztaloknál

parancs janó is cigarettázott
kegyetlenül őszinte
egyszerű verseket írt
hulesnek a pátoszt
avantgarde megoldásokkal
kellett lefojtania
ilyesmire nála nem volt szükség
minden verse makacsul
előlről kezdett számvetés
mikor a sötét folyam szerzőjét
súlyosbodó érszükülete miatt
amputációval fenyegették és
negyven év dohányzás után
le kellett tennie a cigarettát
kishíján belepusztult
az elvonási tünetek már
csillapodni kezdtek
de bizonyossá vált
tüdőrák
aztán a műtéttel nyert haladék-évek
a végidő egyre szűkülő körei
konokul írt tovább
szívszorító kötet a
tűletek távolodóban
nem lett belőle irodalmi szenzáció
jól van ez így

6

anyám sárgarézt hamutartójára emlékszem
ha sokat síkáljuk nyilván
eltűnik a fekete-szürke folt
de nem síkáltuk
a hetvenes évek végén
halála előtt cserélte le
a csikket hamut elnyelő
rugós szerkezettel

az elmés konstrukció
függőleges nyelét lenyomva
a fedőként is működő
tálca forgásba jött
tartalmát az
alsó edénybe ürítve
fölgengedés után a lemez
légmentesen visszazárt
a csikk ezzel eltűnt
ha nem is nyomtalanul
81 tavaszán anyám
derékfájással küzdött
a lumbágó szót akkor
afrikai hangzásúnak éreztem
talán lumumba miatt
pedig a bajban nem volt
semmi egzotikus
hacsak az nem hogy
ezúttal nem használt
a vipratox kenőcs
és semmi más sem
mert áttétek okozták
az agyában is megjelentek
kórházba került
egy hét és a konyhaasztalon volt
a kórházból visszahozott kanál
néztem csillog nyilván elmosták
nincs rajta nyoma
ha csak én nem
ez a fejtetőre állt
torz és megnyúlt képű
homályos figura
a hamvak urnába kerültek
az urna kockafülkébe
a halottak lakótelepére
név nélkül

ANYU

sokat kínlódunk ott rossz gyufákkal
ha a virágot dróttal felkötözzük is
a mécesest nincs hova tenni
kevés a párkány
közben fejünk felett
fapados légitársaságok
gépei ereszkednek dörögve
ferihegy felé
napfényben csillogó bálnatestek
néha egy perc elteltével
visszafojtott sóhaj érkezik
mint tarkovszkij sztalkerében
különös hang szólal meg
talán a gázturbinák kavarta szél
az leng sisteregve
kering fütyülve énekelve
a temető fái közt

2019

Űrhajózás kezdőknek

1

ha tudni akarod
milyen messze csapott le a villám
a fényjelenség után számolj magadban egyenletesen
míg meg nem hallod az éles csattanást vagy tompa dörgést
aztán szorozd be háromszázharminccal
a végeredményt méterben kapod
én tudni akartam
számoltam és beszoroztam
nem féltem tőle
felvillanyozott
utólag kiszámíthatod
megjósolni mégis képtelenség
ezek a nyár izgalmi
téli estéken
a hetvenes évek közepén
az iskolából hazafelé
a bezárt röltex és papírbolt
majd a park kopasz orgonabokrai mellett
nagykabátban sapka nélkül elhaladva
gyér közvilágításban
a csillagos ég alatt dideregve képzeltem el
hogy a tűpontok roppant gázgömbök
s míg ideér ezer évekig utazik a fény
milyen emberen túli kietlen arányok

féltem anyámtól
noha szerettem
ritkán bújtam hozzá
reggel az ágyban
nagy néha vasárnap
vagy karácsonykor

a paradicsomi béke
nem tartott sokáig
előbb-utóbb kihúztam a gyufát
és nem lehetett kiszámítani
milyen messze jár az érkező vihar
ha lecsapott mindig váratlanul

jól tudtam hogy a szekrényem
időzített bomba
hétvégén
ha belenéz
kitör a patália
elszabadul a pokol
engem kilőnek az űrbe
és ott keringek a semmiben
ennek a mozgásnak már
ismertem a Kepler-törvényeit
anyám dühe majd lecsillapul
s mert bosszantja hogy kijött a sodrából
hogy ordítózott hogy pár pofont is lekevert
miután a polcok lendületes mozdulattal
földre söpört tartalmát rendben visszapakoltam
halkan ugyanazt kérdezi mindig
mért kellett ehhez jelenetet rendezni
mért nem csinálom meg magamtól
és én nem tudom a választ
szipogva bólogatok ugyan
de csak hogy megbékítsem
aligha fogok rendet tartani
nem látom
sem szükségét
sem hasznát
és erre nem tudok
magyarázatot adni
ahogy ő sem váratlan
nagy lánggal felcsapó dühére

nem tudott vagy nem akart
egyre megy
senki sem követelt tőle magyarázatot
láttam hogy ingerült
hogya esténként fáradtan
és idegesen érkezik haza
hallottam ahogy
apámnak panaszkodik
de nekem rémületemben
meg sem fordult a fejemben
hogya csak szikraként szolgállok
hogya másvalamiből készült a robbanó elegy
hogya a kirohanás nem nekem szól
bűnös vagyok valóban
és tehetetlenül ismétlem a bűnöm
ennyit szűrtem csak le belőle
és láthatáron sincs a magyarázat
mely felmentést adhatna
pedig a jó magyarázattal
a felnőttektől látott módon
átháríthatnám felelősségem terhét
és mindketten megszabadulnánk
én a bűntől
ő a fenyítés kötelességétől
de nekem nem volt kiutam
nem voltak eszközeim
kiszáradt kút fenekén ültem
ott az égvilágon semmit
nem tudsz jóvátenni
kimászni sem lehet mert
belőled áll a kút fala
minden visszahull oda
és felgyűlik mint a rothadó avar

tizennégy évvel idősebb bátyám
orvostanhallgató korában
egy zuglói kollégiumban lakott
és viszonylag ritkán járt haza
ám egy alkalommal elvitt a
rákoskeresztúri fiókkönyvtárba
gyalog több mint fél óra
de az elágazásig
kilencvennyolccsal se gyorsabb
mert ritkán jár és a sorompó ráadásul
a rákosligeti vasútállomásnál
tíz percen túl is zárva tartható
keresztúron még álltak
a régi parasztházak
a könyvtár hátrafelé
gazdasági épületekben folytatódott
az ott lakó család
mákot termesztett a kertben
lenyűgözött a könyvtárszag
mit olvasnék válasszak
kipirult arccal lelkesen
böngésztem majd húsz könyvet
tornyoztam fel a kisasztalra
ők a kartotékjaik mögül
nevettek csak hármat vihetsz
nagyon megszerettem
mindkét könyvtárosnőt
egyiküknek klasszikus
szódásüveg-szemüvege volt
koncentrikus körökkel a lencsén
ott kaptam rá a fizikára meg a
tudományos-fantasztikus irodalomra
az apolló holdra szállása utáni évtizedben
a rádióban ment a mikrobi
a szekrényben a bátyám gyűjtötte

modern külsejű kozmosz sorozat
hosszúka kötetei
csillagközi utakról képzelve
festett egekbe néztem
ezerfelé jártam
időgépen csővasúton
kezemben a kuczka-féle galaktikával
idegen űrhajó lebeg a magasban
kapcsolatfelvételre várva
szerelvények tűnnek el
két metróállomás között
egy téridőcsavarban
szovjet és amerikai szerzők
írták meg egymással versengve
mi történik ha a köznapi szabályok
szürke és unalmas világán
rést üt az ismeretlen
a gyökeresen mást
nem saját magamban kerestem
az sokkal veszélyesebbnek tűnt
és kilátástalannak is mert
az önvizsgálatot és az önvádat
sehogy nem tudtam elválasztani
saját csapdámba estem és
menekülni igyekeztem
ez volt egyszemélyes
űrodüsszeiám
pink floyd a himnuszom
the dark side of the moon
nem értettem még a szövegét
csak a hangzása tetszett
ugrás a jövőbe
a csillagászat és atomfizika
kettős árbocához kötözve
az öveges-könyvekben viszont a
legköznapiabb témákat találtam

érdekelt ez is az élő fizika
magyarázatok a világ viselkedésére
mennyi minden kiszámítható
akárcsak a párhuzamos
és a soros kapcsolás
faltam simonyit
gamowot heisenberget
gondoltam a kettő valahol találkozik
az űrzene meg a fizikapéldák
az apáczaiban az első évben
a marx györgy-féle atomfizikával kezdtük
a nagy alapkérdésekkel
miért kék az ég
miért hűl le a párolgó folyadék
miért sárgulnak ősszel a falevelek
ezekre csodálatos módon tudtam a választ
de hogy miért nem tartok
magam körül rendet
miféle szorongás hajt és
miféle szégyen
arra nem
s még kevésbé
hogya a sín alattam
hová vezet

3

a gyerek csillagokat bámul
csillagász lesz
ha szívesen simogat állatokat
zoológus
mikor óvodásként kislapáttal
a barackfa mellett ástam
és a hajdani szemétdomb helyén
a földben régi bögregülekre leltem
máris megtudtam régész leszek
én is mondogattam minden felnőttnek

s mulattam hogy elképednek
érdekessé váltam
ám ez inkább az ő játékuk volt
nem az enyém
ha felnövök
nem akarok ilyen
bárgyúságokat kérdezni
mi leszek ha nagy leszek
marék por leszek
mint ahogy most is
marék por vagyok
most még egyben
aztán széthord a szél
tíz év múlva újra
mindenki megnyugodhatott
fizikus leszek
válasznak ezt is elfogadták
beérték ennyivel
ám hogy én beérem-e
igencsak kétségessé vált
anyám halála után
minden céltalanul kavargott bennem
pontosan emlékszem
a megbillenés első jelére
második gimnáziumban
magyardolgozat közben
váratlanul megrohantak a gondolatok
osztályfőnököm felvetette
menjek bölcsészkarra
de a sínek másfele vittek
ráadásul gyanakodtam
nem a bögregülek és a
régészet esetéről van-e szó
minek egy újabb félreértés
a meglévő mellé
nem volt jobb ötletem

a fizika tagozatos osztályból egyedül
felvételiztem fizikus szakra
mindenki más orvosnak
mérnöknek jelentkezett
a háttérben nyilván a szülők
gyakorlatias gondolkodása állt
egyedül én lőttem ki
jobb híján az űrbe magamat

4

valahányszor gyerekkoromban
hévízre utaztunk a nagynémhez
tehát expresszvonattal keszthelyre
vagy balatonszentgyörgyre
kezdetnek elfogyasztottam
az utasellátónál vásárolt csokirólót
majd a büdös fémszagú ablakra tapadva figyeltem
a mellettünk futó párhuzamos sínpárt
haladtunk az mégis
mozdulatlannak látszott
ha viszont váltó érkezett
egy másik sín kanyarodott ki belőle
gyorsuló ütemben távolodott
vagy alánk csapódott
s én akárcsak bowman
kubrick űrhajósa
révülten bámultam
a talpfák rohanó tömegén
a sok szétváló és összeolvadó
majd nyílegyenesen szaladó
higanypatakat
az egyetemen hallgattam
nem mertem belegondolni
ha kifut a sín alólam mi lesz
akkor aztán tényleg
oda vet a sors
az űrbe

sokba kerülnek a bögrefülek
játszanom kellett a leendő fizikust
úgy éreztem a katonaság alatt
a tragikomédia színpadán
sikerült elsajátítanom a gyávaságot
melyet éber élelmesség ellensúlyoz
tudtam át lehet vészelné a
legörültebb helyzeteket is
lentiben is kivártam valahogy
az első nap végét
pedig egy hétig tartott
az első hét egy hónapig
végül letelt a szűk tizenkét hónap is
az életiskolában
ez az öt év meg
csak nem lesz annyira kínos
arcszörzetem lett a fedezékem
ballonkabátom a szkafanderem
könnyű lezárni arcod
mosollyal vagy szakállal
mint élő kis koporsót
olvastam később weöresnél
harmadév végén mégis
majdnem abbahagytam
apám tartott vissza
kárba veszne az energia
csak átalakul gondoltam
végül lehúztam a két
hátralevő évet a
szárazlégekamrában
az elméletet felfogtam sőt
helyenként izgalmasnak találtam
a kísérletezés meg a példamegoldás
viszont nem érdekelt

negyedévben
a csepel művekbe kellett mennünk
mérési gyakorlatra
a főbejárat és a hév-állomás között
élelmiszerbolt működött
míg a többiekre vártam
bóklásztam a kis épület mögött
nem kavicsok csörögtek ott
nem is fehér murva
lenéztem a földre s láttam
ezerszám söröskupakok
a földbe taposva
több évtized szomjúság
üledékes kőzetén járok
láttam a megmentő italt
száraz gigákon hosszan aláeregetve
láttam habosan lecsurogni
borostás állakon
a fényes-rozsdás érméket
majd kiássák a régészek
a szemétdombon kezdtem én is
negyedóra múltán már a gyárváros utcáit jártam
helyenként ecetfák törték át a beton repedéseit
a magasban futó rozsdás vascsövek
kiürült és elmeszesedett artériáit
erős bilincsek fogták
egy hosszú műhelyépület oldalában
odvas luk tátongott
baleset üthette ki
olajos-zsíros szag csapott ki rajta
régí háborúk lehelete
a levegőben távoli kalapálás zaja
ipari fizikust láttam
saválló bakancsban
kék munkaruhában
heves semmittevés közben

egy szekrény formájú szovjet
ellenállásmérő mellé tolt
széken bóbiskolni
futurisztikus álmaim rég szertefoszlottak
köddé váltak
a kiürült térben utat tört magának
a kínzó nyugtalanság
balassa péterhez jártam
tét nélküli ttk-s kakuktktojásként
musil meg gadamer szemináriumra
a műcsarnokban filmklub
erdély bódy huszárik
ebédszünetben
víz alól felbukkanó búvárként
a múzeum körút antikváriumait látogattam
szakállban szemüvegben posztócipőben
tudományos munkák helyett esszéket
filozófiát szépirodalmat olvastam
ideje volna tán érteni a világot
ahová a szülőcsatornán
majd kipottyanak
öt év vajúdás után
két szék közt a pad alá
mint elvetélt fizikus
a nagy váltókattogásban
a rendszerváltás pályaudvarán
gurult egy mozdonyról lecsatolt kocsi
nem vitte már csupán a lendület
a diplomaosztón a gólyavárban állt meg
egyszer s mindenkorra
befellegzett a tudománynak a fizikának lótték
szerencsére a fényjelenség óta számoltam magamban
így pontosan tudtam milyen messze kerültem tőle

2019

Fadal

szűk ég alatt fabábukat rángat a szél
a drótok helyén
a sok kis lyukon átsüt a nap
a bódében én
makacs fejemen piros sapkával
úgy táncolok
észre sem venni benne a temérdek
gyakorlatot
hej pedig táncolni sosem tanultam és
nem is fogok
de ebben a télben pénzt keresni csak
ezzel tudok
idegeneknek mondom verseimet
rég nyelven
csak kihűlt tekinteteiket nehéz
elviselnem
szemem hunyom karom tárom amíg
megengedik
ruhámat rángathatják röhöghetnek
szabad nekik
hogya rám unnak ledobnak a hídról de
fából vagyok
hát a mocskos folyó színén szépen
fennmaradok
csukott szemmel tűröm a vizet és többet
nem szólok én
gazdám festette égbolt van szemhéjam
belső felén

1993

Lenti

1 | ECSETVONÁSOK

a folyosó szegélyét csapkodó lucskos rongy
csattanásait hallom
égnék emelt feneket látok hátrálni
tompa világosság figyel az ablak négyszögén
ellenfényben terpeszállásban
tolat felém a gyakorlóruha
lakója kihúzza magát csuklójával homlokát törli
kicsavarja a rongyot
mintha kisállat nyakát tekerné ki
megemeli a vödröt hátrébb teszi
nem bízik benne hogy a mozdulat hatásos volt
hogy a nyakcsigolyát sikerült elroppantani
földre ejti hát a tetemet
széles mozdulatokkal a két falhoz csapdossa
mázol
araszol tovább
kirobban a szomszédos körletajtó valaki elbődül
táposok sorakozóóó!

2 | AZ ÜRES PAPÍR

a nagy gimnáziumok éltanulói
arccal előre belezuhantak a sárba
felvételt nyertünk a felsőoktatásba
a tápon nevelt napot nem látott csirkék
az olajfestékekkel búzavirágkékre mázolt
nehéz fegyverládák közt
gyorsan felismerték
a hajdúsági szabolcsi legények mennyivel
tapasztaltabbak keményebbek önállóbbak
és kegyetlenebbek
helyüket pontosan kijelöli

a sorállomány kasztrendszer
elől az ugráltatott kopaszok
mögöttük a pattogás jogát elnyert gumik
leghátul a meglassult öregek
a varsói szerződésnél KGST-nél masszívabb
és kikezdhetteletlenebb struktúrában
minden panaszkodás szájalmas
csak ront a helyzeten
a sérelmi politika mozgásteret nulla
a táposok külön bélyeget viselnek
senki nem mondta hogy *előfelvételis*
ha elhangzott ez a szó tudni lehetett
a folytatás eleve érdektelen
csak tiszték beszéltek így
csak a parancsnok a mikrofonba
a csontsovány de sztentori hangú
bujdosó alezredes
az ezreddiszkónak gúnyolt
vigyázzmenettel zárt sorakozón
a nagy példányszámú napilapok
és pártkongresszusok párhuzamos nyelvén
a párhuzamos valóságban
párhuzamos mert lerázhatatlan
de a mindennapokkal
egyetlen ponton sem érintkezik
mindenki tudta hogy
előfelvételisek nincsenek
táposok vannak
csak táposok
előfelvételis
csak papíron létezik
de a papír mindent kibír
az üres papír

3 | A HÚSDARÁLÓ

a bevonulók érkezése az éjszakába nyúlik
a tízórás vonatozástól eltikkadt társaságot
olajszagú teherautók viszik a lenti vasútállomásról
ponyva nélkül a 75-ös úton
a menetszél a hajunkat tépi
kétoldalt suhognak a fák
torzonborz báméskodók
fejünk felett a tejút
holdtalan koromsötét
ülünk összezsúfolt cafatok
a húsdaráló hengerében
értelmét veszi a félelem
mindegy hogy félünk vagy sem
hogyan feladatnak tekintjük
vagy szívből gyűlöljük
mert a gyávakkal és a bátrakkal
most ugyanaz történik
valahol a fenyveserdő mélyén
roppant gőzkalapács jár
valami irdatlan állat döngöli a földet
zajdánál lekanyarodnak a teherautók
a bottyán jános laktanya kapuja kinyílik
a lázas készülődésben
mindenhol minden villany ég
hátul az egyik melléképület
viszonylag sötét
a teherautókról már parancsszóra
ereszkednek alá a civilek
még sehová se illenek
azt se tudják miskafa merre
dumm dumm
dumm dumm
üt a monoton gőzkalapács
térdeden át az agyadba hatol

4 | ÚJONCOK A REPTÉREN

majd úgy hívják legénységi étkezde
és persze senki se hívja majd így
a hadtápszolgálatra beosztottak
a csellósok akiknek fel kell mosniuk
reptérnek nevezik
ezüstös holdas éj
leszek-e még boldog én
jaj de fáj jaj de fáj
szívem egy kislány után
ha ebédelni megy a század
mindenki egyszerre lép
ezt a nótát kell majd fújni
a végtelenségig
de senki sem a szívére
csak az új bakancstól feltört lábára gondol
jaj de fáj jaj de fáj
minden lépéssel tűt döfesz
csontig a sarkadba
sebgyógyulásig viselhetsz tornacipőt
de annak is le kell taposni a sarkát
és papucsként hordani
különben megőrülsz
leszek-e még boldog én
boldog
üresen kong a szó
puszta hangalak
semmit sem jelent
az *én* szó ellenben
megtelik értelemmel
azt hinnénk a hadseregben
ledarálják az ént felmorzsolják
ám épp ellenkezőleg
sehol sem hizlalják olyan kövérre
a teherautóról leparancsolt újoncok

ezt még nem tudják
megindulnak a sötétben
a kivilágított étkezde felé
főtt debreceni mustárral cétea
meg két szelet kenyér
cé mint citromos
még nem tudjuk hogy
a hadseregben
mindent kényszeresen rövidítenek
műanyag ülőke fém lábak
majd ha egyszerre áll fel a század
s mindenki egyszerre löki hátra székét
a hányásmintás szürke kőlapon
az szól az visszhangzik majd
egyelőre egyesével állunk fel
a hadkiegészítő parancsnokság listái alapján
beosztanak minket
nem tudhatom még hogy
megint csak papíron
aknavető irányzó leszek
nem tudhatom még
hogy munkásszázadba kerülök
ahol nem lesz éleslövészet
és sohasem kell elsütnünk a kisbuktát
a 82 mm-es aknavetőt
a szerbek lőtték aztán ilyennel
a szarajevói piacot
de hol van még a balkáni háború
tíz év se kell
de ezt még senki se tudja
és senki se hinné

5 | ADD FEL MAGAD

a fák mögött
a nagy kémény és a

sötét melléképület
a felfűtött ezredfürdő
parancsszóra levetkőzől
majd pőre fenekeddel a
falnak támaszkodva
ruhádat cipődet bedobod
a kapott barna papírzacskóba
lezárod fekete filccel megcímzed
igen jól érted elpostázod haza
képzeld csönget a postás
ennyi maradt
egy zsák cipővel nadrággal
komikus
majd beszarsz rajta
külön a bél külön a töltelék
csempézett helyiségbe terelnek
a pucér sokasággal
ugyanolyan hányásmintás szürke kőlapok
a zuhanyrózsákból víz jön
kinek melegebb kinek hidegebb
de víz
továbbhajtanak
belépsz a raktárajtón
ágyékodra nagy marék
fehér por puffan
fertőtlenítő száll a levegőben
hozzád vágnak gatyát atlétát
inget sapkát zubbonyt zoknit nadrágot
mindent saccra gyerünk
majd elcseréli
több száz ember
végül is logikus
ők is unják már
jócskán elmúlt éjfél
kikerülsz a gyárból
beöltöztetett kopasz

újszülöttként kibőffensz hátul
a ruharaktár nagy farpofái közül
mehetsz a szintedre fel

6 | ÉN GIPSZ JAKAB

katona
jöjjön be menjen ki
hogy jött be menjen ki
hogy ment ki jöjjön be
sapkát le
menjen ki
jöjjön be
engedélyt kérni ki fog talán a nagyanyám
menjen ki és jöjjön be
kérek engedélyt bent tartózkodni
menjen ki
hogy ment ki jöjjön be
kérek engedélyt bent tartózkodni
sapkát
menjen ki jöjjön be
nem kért engedélyt
menjen ki jöjjön be
kérek engedélyt bent tartózkodni
kicsoda kér engedélyt
menjen ki jöjjön be
mondja én gipsz jakab
kérek engedélyt bent tartózkodni
kérek engedélyt bent tartózkodni
tartózkodjon honvéd
napközben ágyra ülni feküdni tilos

7 | SZÁZAD ÁLLJ

az alapkiképzés során
számon tartják minden másodpercedet
színpadi jelenlét örökös készenlét

a kocsonya legmélyén
agyvelődöt kanalazzák
szorít a bakancs bő a nadrág
a gőzkalapács alatt döng a föld
de nem hallja senki sem
milyen gőzkalapács
inkább nem mondod
kiigazodik feltakar
előre néz a kocsonya üvegén keresztül
század állj
nem szólhatsz nem nyithatsz ajtót ablakot
számon tartják minden másodpercedet
így aztán neked is számon kell tartanod
a körletben most néma csend van
érzed hogy egyesével nőnek a hajszálaid
valaki odabent rettentőt ásít
ki kell húznod valahogy
a következő szívdobbanásig
fokozatosan fölerősödik
valami szerfelett ritka mágneses mező
s mint lassított felvételen
csempefalhoz vágott felmosórongy
– itt fókának hívják –
ólmosan csap feléd a kiképző
elnyújtott megjegyzése
a szekrényrend kapcsán
hol van
nem a balkáni háború
a szarajevói mészárlás
hol a nap vége
mindent kitölt az idő szúpercegése
mindent kitölt a
belélegezhetetlen kocsonya
akkor is ha épp a sportkombinát
ovális pályáján futtatnak
kúsztok a mezőn vagy

gyakorló kézigránátot dobtok
acélkeményen óriási lendülettel
semmi se történik
század állj

8 | NINCS MESE

a vasárnapi eskütételt
az iskolai évvárók modorában rendezik
az újoncok nagy igyekezettel verik
a vigyázzmenetet
néhány ideges óra a városban
a családdal
rögtönzött piknik
az erdőszélen
semmit nem lehet elmesélni
mert nincs hozzá nyelv
még azt hinnék panaszkodom
vádaskodom magyarázkodom
nyelvem határai
világom határait jelentik
két világ lakója vagyok
ezekhez külön nyelv tartozik
ahol most fogva tartanak azt
belül hordozom mint titkot
belül hordozom
pedig nagyobb nálam
sajnos kétséges
találkozhatunk-e így igazán bárkivel
a búcsúzkodásból
már nem emlékszem semmire
csak a nyílegyenes betonútra
és hogy dörrenve becsukódik mögöttem
a fenyvesmélyi laktanya vaskapuja

eskü után szétszórtak minket
a végleges helyünkre
megtudtuk az első zászlóalj a legkeményebb
a második se éppen szanatórium
a harmadik a maradék
azok inkább építenek
én oda hullottam a szétnyíló ökölből
egyedüli táposként a munkásszázadba
írtnak többnyire teológusokat tettek meg
mert ők letöltötték mindhárom időszakot
körletünk egyetlen
bibliaolvasást ajánlgató
szerény és halkszavú baptistáját
egy hét után fűtőnek vezényelték
az ezredkonyhára
maradtam végképp kakukktójas
a villanszerelők hegesztők kőművesek között
rögtön kiderült
az alapkiképzésen belénk vert szigorú napirend
a reggeli tornától a takarodóig
párhuzamos valóság csupán
az élet nem hasonlít
a tűfilccel rajzolt szekrényrendhez
ütköző érdekek vezérlik
szeszélyek felgyűlt indulatok
szabadságot hiába kérnek
senki sehova
a rövidebb három nap
mire szabolcsba hazaérnek
már jöhetnek vissza
a hosszabbat meg nemigen adják
a megíratott papír se biztos
beeshet könnyen a páncél mögé
reggeli tornára még a kopaszok se járnak

ők inkább a folyosót mossák
az öregek sokszor
nem mennek ebédelni
felhozták csajkában a kaját
este a gumik ultrát szórnak szét papírzacskóból
vagy samponpárnácskákat taposnak el
beultráznak beegereznek
vízzel telt vödörket hozatnak a kopasszal
aztán felrúgják
a kiömlött vizet kell feltakarítani
motoros fóka – felmosófára tekert rongy –
használata szigorúan tilos
a benzinfüst csípné az öregek szemét
ez a BSZ betűszóval jelölt boldog szabadidő
a mosószeres víz felhabzik
különösen nehéz guggolva
két egymás mellé tolt
emeletes ágy alá középre benyúlni
letérdelni a vízbe nem tanácsos
fejlettebb változat ha behozatják a
zuhanyzóból a hajdú mosógépet
azzal veretik fel a habot előre
és úgy döntik szét a körletben
gyakori beszédtema
kit hogyan kanalaztak meg
ágyra fektették lefogták
majd az ingét trikóját félrehúzza
a hadtápkészletből kiemelt kanállal
vörösre csapdosták a meztelen hasát
akadt a században néhány félkegyelmű
az ormótlanul mozgó kövérkés kormány
vagy a zsokétermetű perge
minden kopasz hálás lehetett nekik
hogy magukra vonják az öregek figyelmét
na milyen volt a műtét kormány?
kérdézték sorakozó közben köréje gyűlve

jó volt! mondta csempe száját félrehúзва
jó? ááá nagyon jó! licitált vigyorogva
röhögött de a szemében ott ült a félelem
jó volt? akkor kapsz ma este is
kormány arcáról leolvadt a mosoly
nem köszönöm szabadkozott
egyelőre elég volt mondta
már csak magának
közvetlenül a bakancsa elé
hullajtva a szavakat
a folyosó kövére
egyelőre elég
hetedik század levonul
irány az étkezde
a kanalizálás fájdalmas
csíp de nem marad nyoma
másnap nem lehet bizonyítani
álomszerű szétfoszló látomás
nincs hová fordulni vele
megtörtént és mégsem történt meg
magadban kell elintézned
másodjára már ezt is tudod
hatása így kiteljesedik
műtét közben
a kanalizálás az egyedüli valóság
világgá fúvódott buborék
várod hogy elpattanjon
várod hogy leszerelj

10 | EZERNAPÚ JÓSKA

ahol sok tápos volt
mint mondjuk feljebb
a nyolcadik században
ott gyakrabban váltak
gúnyolódások céltábláivá

igaz a teher meg is oszlott
kialakultak a bajtársiasság zárványai
a kötelező önzés rendszerében
nekem nem volt kivel összetartanom
esőben szélben hidegben
tétlenül várakozva
anyagra teherautóra
egy-egy ügyetlenebb mozdulat kapcsán
néha felfigyeltek rám
és elhegedülték a nótámat
mely a többi táposétól
nem sokban különbözött
mert hisz semmit sem tudtak rólam
örök refrének vázolták nekem
ezernapú jóska mitikus alakját
visszajössz még kétezerbe
köztudott volt
a táposok egyetem után
hallgató tiszthelyettesként töltik le
a maradék időszakot
váll-lapjuk sárga csíkja miatt
rigóknak nevezték őket
lentibe is került belőlük
többnyire kedvetlenül ténferegtek
komoly feladat nélkül
és várták hogy leszerelhessenek
a sorállomány hétköznapi
mindinkább a centi körül forogtak
a kis nyélre szorosan feltekert majd
műgonddal gázolajba áztatott
szabócenti rugalmassá vált
függélyes mozgatással
be lehetett rázni a kopaszoknak
sorakozó alatt mint ostorral
odacserdíteni a fülükre
esti szertartásként kisollóval

levágni róla az utolsó számot
elégetni elszórni eltemetni
a táposok nem végleg szerelnek
magyarázta nagy hévvel
a bikaerős hertelendi
közvetlen közletről az arcomba lehelve
táposnak nem lehet centije

11 | ÓVÓHELYEN

lenti gödörszerű képződmény volt
kikerülni onnét csak egyetlen
varázsigével lehetett
vezénylés
mezőgazdasági munkára vittek
egy szakasznyi embert a kiskőrösi laktanyába
délután indult a ponyvával lefedett teherautó
épp felfértünk rá a málhazsákjainkkal
az őszi tájból semmit se láttunk
döngött alattunk az út
fogalmunk sem volt merre járunk
de a sofőrnek és a kocsi parancsnoknak sem
eltévedtek és közben besötétedett
így még kevésbé tudtak tájékozódni
kis mellékutakon rázkódtunk órákon át
sötétben ültünk összezárt térddel
a padokon egymásnak szorítva
valaki mondta már elmúlt éjfél
hirtelen háborús idők szagát éreztem
torokszorító vészterhes hónapok súlyát
az óvóhely mélyén hallani hogy a házak
kint veszett robajjal összedőlnek
hallani hogy szétporlik minden
s jó ha testünk megmarad
egyetlen vagyunk immár
végül a kocsni nyekkenve megállt

szálljanak le szólt nagy őrmester
ütött-kopott világvégi benzinkút
árválkodott a sárga lámpafényben
lakatra zárva s mi zsidadt lábunk
tuskóin inogva
az útszéli árokba pisáltunk
most már azt se tudtuk hol vagyunk
a kis termetű tiszthelyettes
híresen szűkszavú ember volt
testéhez képest óriás feje
sápadtan lebegett felettünk
arcán himlőhelyek fakó holdkrátere
összeszorított szájjal állt
járműre
mondta s antantszóját rántva visszaszállt
alsóbb rendű utakon zötyögtünk tovább
a véletlen szeszélyének köszönhetően
pirkadatra kiskőrösre értünk
reggel befutott a téesz roburja
a laktanyából a közeli borkombinátba jártunk
táposként a mázsaházba kerültem
mert ott számolni kell
gumicsizmában felmászta a
bejövő teherautók platójára
a kallantyúval felszerelt
kályhacső-forma fémhengert
mélyen a rakományba döfve
mintát vettem a szőlőből kipréseltem
megmértem és bediktáltam a cukorfokát
végig civilek között
az ablaknál a könyvet vezető
katonaférjét hazaváró fiatalasszony
reggelenként friss zömlét
kakaót parizert hozott
kishíján elhittem
hogy az élet hrabal-novella

kiskőrösön nem túrték az ordítózást
nem mi mostuk a folyosót
sokan voltunk kopaszok tehát
könnyen végeztünk mindennel
hamar letelt a két hét
kiállt a teherautó s mindannyian
visszaindultunk az éjszakában
kétoldalt sötéten suhant a kunság
alattunk nyálkás úton surrogó gumik
nagy őrmester megint csak eltévedt
végigkanyarogtunk tolnán somogyon
mellékutak fekete csövein törtünk előre
fél napot rázkódtunk kuporogva
a bálna béltraktusában
a gőzkalapács zajában
hogy a tejfehér reggel félhomályában
csattanva záruljon mögöttünk a laktanyakapu
s mi összetörve és kialvatlanságtól szédelegve
visszapottyanjunk a megszokhatatlan
de ismerős gödörbe

12 | SZEREZZ SZENET

egyre korábban sötétedett
a belszolgálat ha elunta
az ügyeletes bútorát támasztani
a folyosót mosatta a kopaszokkal
vagy ócska fókákkal a vizesblokkot
ha netán az öregektől kért valamit
a fejéhez vágta hogy aggódógép
el vagy te tévedve
öreg rozmár nem szaroz már
a gumiknak joguk volt felrúgni a
kopaszok stokiját ha nem tetszett nekik
gyufásdobozzal méregették elég lapos-e
a műanyag ülőkére hajtogatott gyakorlóruha

gyufaszállal piszkáltatták a bakancs recéből
a beleszáradt agyagot ha rászálltak valakire
s ha ráuntak az apránként elkortyolt
kantinban vásárolt arcszeszre
kizavartak valakit hogy
átszökve a kerítésen
lopott gyakorlóruhákért cserébe
a közeli faluból pálinkát hozzon
miskafai rettenetést
egyszer megbukott valaki visszafelé
az ügyeletes tiszt karjába szaladt
bujdosó éjjel fél tizenkettőkor
tartott ezredsorakozót
ott ismertette a rendkívüli eseményt
késő őszt volt fűtési időny
fát kellett szerezni
de senki nem tudta honnan
hosszas kérdezősködéssel
mendemondák alapján találtam meg
a telephely mögött a kidöntött farönköket
épp a tűzéosztály két táposa
húzta-vonta fűrészét az egyik
mások a karbantartáshoz felállított
faállványzat deszkáit lopták
nem lehetett válogatni
hidegebbre fordult az idő
a körlet hangadó öregjének
a vaskályha mellett volt az ágya
tihanics tizedes szerette a meleget
ám reggelre leégett a fa kihűlt a körlet
ács
mondta következő este
sehogy nincs ez jól
hogy üldögélsz itt
az öregek meg csak fagyoskodjanak
felnéztem

szerezz szenet mondta
hol lehet szenet találni
kérdeztem ostobán
nehogy már megmagyarázd
mondtam szerezzél szenet
törtem a fejem hiába
ács
nem hallom
ez vészjósloán hangzott
parancs értettem mondtam
lenyomtam a körletajtó kilincsét
kérdezősködtem
persze senki nem tudott
semmiféle szénraktárról
egyvalaki emlékezett csak
régén tartottak szenet
a telephely mögött
az egyik épület udvarán
hát jó
megindultam a vödrömmel kifelé
a kettes őrséghez vezető úton
a koromsötétben
aztán düledező tégl épületek közt
elgazosodott udvarokon bukdácsoltam
szemétkupacok vasak betondarabok között
végül is mi ez az egész
nem kérdeztem hogy kerültem én ide
mert azt pontosan tudtam
de hogy hová
az érdekelt volna
van-e nyelv mindezt elmondani
és vajon kinek
végtelennek tűnő
hasztalan keresgélés után
valamelyik sarokban
a holdfényben fagyott szénport tapogattam

majd puszta kézzel vertem kapartam vájtam
a vödörbe ejthető egy-két szénrögért
közben az önsajnálát olvadékonyabb rétegeiben is
egyre mélyebbre túrtam
hiába meg kellett állapítanom
a világegyetem közönyös
a miskafai határban
a dombok mögött
valami irdatlan állat döngöli a földet
vagy a gőzkalapács ökle
s én a csontvelőmíg tápos vagyok
tartás nélkül
híján minden élelmességnek
így hát kijár a megvetés nekem
ebben a közegben élelmesség
és életképesség egyet jelent
mert semmi nem úgy van
ahogy mondják
rettegve vittem a vödröt
fel a lépcsőn
az első két szint a harckocsizóké
végigkacsázva a folyosón
benyitottam a körletbe
tihanics már pizsamában
odakoppantottam a jéghideg fémvödröt
alján szénporban apró szénrögök
darabka kozmosz
ott álltam mocskosan elgyötörten
fájó ujjbegyekkel
undorral végigmért legyintett
kintről a belszolgálat hangja harsant
hetedik század takarodó

13 | EZZEL KELL BEÉRNEM

tihancsot előléptették szakaszvezetővé
de a rám testált feladat nem változott
szenet szerezni
mindenki melegre vágyott
felötlött hogy egykori körlettársunk most
az étkezde és a konyha kazánját fűti
megkerestem és beengedett
ezt még be kell fejeznem mondta
kokszt talicskázott épp s én
előadtam a történetemet
ad ő szenet mondta szelíden
csak hogy ez kazánba való
a samottal bélelt vaskályhát tönkreteszi
ha én ezzel hozakodnék odafent elő
gondoltam micsoda botrány törne ki
nézd a tápos megmagyarázza
hát kiidegel óbégatná kupecz örvezető
kidagadó erekkel gumi öntudattal
hangulatkelő baljós taglejtésekkel
jelezve ez sem tartozik a
megbeszélhető dolgok körébe
meg tud ő más hangot is ütni
akár józanság akár gyávaság vezérel
látom az egészet magam előtt
és fölösleges volna lejátszani
nincs más
emeltem a vödröt kiss honvéd felé
ezzel kell beérnem

14 | A SEMMI ÜGYELETESE

az étkezdéből felhozott karéj kenyereket
tihancs szerette a kályha tetején megpirítani
zsírral átitatva sózva pompás vacsora
só volt sertészsírt tudtam a kantinban venni

csakhogynéhány fohagyományát akart
ha leültem nyomban megkérdezte
ács van-e már fohagyomány
nincs mondtam kényszeredetten
akkor nem értem mit üldögélsz itt
ekkor nyugalomban
ismertem már ezt a hegyes hangot
kimentem a folyosóra
az alegység-ügyeletessel beszélgettem
nem próbáltam lent a konyhán
a hadtápnak könyörögni
a lépcsőházba húzódtam
ha kijönnek ne lássanak meg
fogságba estem
úgy éreztem
ami körbevesz
fennáll de
nem valóságos
jóval takarodó után óvakodtam csak vissza
a jól fűtött körletbe
egyenletes szuszogás hortyogás fogadott
ültem az üresen álló
alsó ágyon
sötétben felöltözve
mint aki szolgálatot teljesít
a semmi ügyeletese

15 | NYÁJÁT ŐRZŐ PÁSZTOR

lassuló ütemben nyeldekelt
bennünket az idő
a hirtelen beállt télben
megakadhattunk a torkán
szerencsére december második felében
kaposvárra vezényeltek
egy szakasznyi embert

hogy a hadbírótság fogdáját őrizték
két váltásban
mert a rendészeti zászlóalj
karácsony és újév között
sok katonát hazaengedett
a vezényeltek biztosan tudhatták
az ünnepekre nem jutnak haza
esély erre amúgy sem volt
ötnapos szabadságot legfeljebb
a tiszteknek fusizók kaptak
ha a telephely-építésről elemelt
majd méretre vágott betonvasakból
ügyes virágtartót hegesztettek
a feleség annyit könyörgött érte
feketére festve falra szerelve
felmásztunk a teherautóra
1984 rekordhideget hozott
az acélplatón átfagyott a lábunk
míg alsóbbrendű utakon kanyarogva
kaposvárra értünk
ám a laktanyában központi fűtés várt
meleget ontó radiátorok
és viszonylagos béke
a sorakozón azt vitattuk
hány fok alatt engedélyezik
hogy lehajtsuk a téli sapka fülvédőjét
mert a mínusz tíz már csíp
de a hadbírótság nincs messze
teherautón öt perc csupán
a szakasz élelmesebb fele a tiszteknél
a miénk a sorállománynál
az öregebbek az étkezőben
a kopaszok a celláknál
teljesítettek szolgálatot
az állandó lámpafényben
éjjel mi fűtöttünk a szűk folyosóról

időnként rakni kellett a tűzre
némi tojásbrikettet a szenesvödörből
így legalább nem aludtam el
órák hosszat hallgattam
a zárkából előkanyargó
horkolást fújást szuszogást
mint nyáját őrző pásztor
vagy szolgaszemélyzet
megtudtuk kik ülnek előzetesben
dorogi a sok börtönt megjárt
nagyemő vitte a prímet
látszott neki aztán
nem parancsolunk
kel fekszik ahogy kedve tartja
ő mozgatott irányított mindenkit
levéve rólunk a terheket
mi csak álldogáltunk
mint tíz év múlva
a békefenntartók szarajevóban
de kék sisak híján
a sötét folyosó végén
hosszú fémvályú szolgált
mosakodásra és mosogatásra
feltűnt mindig ugyanaz a
sovány sápatag figura
hajol a tányérok fölé
karikás szemmel
nem néz sehova
minimális kézmozgással
sorra előblít mindent
úgy csináld mintha élnél tarpataki barátom
kiáltotta dorogi öblös hangon
színpadon ágált
a királycsávót alakította folyamatosan
nekünk és fogolytársainak
és sohasem esett ki a szerepéből

tarpataki honvéd
kétségbeesve igyekezett hogy
ne vonja magára dorogi figyelmét
ám zárkatársak lévén ez
nehézségekbe ütközött
ebéd után már ment magától
falfehéren tette a dolgát
igyekezett átlátszóvá válni
nem lehetett szavát se hallani
dorogi így is mindig megtalálta
gyöngé balfaszna mutatva
ellenpontozván saját karakterét
tarpatakit rutinalanként
az mhsz-nél szerzett jogosítvánnyal
sofőrnek osztották be nagykanizsán
s most baleset miatt áll
a hadbíróóság elé
dorogi kedvenc témája
önmaga volt
a legnagyobb hangon
a csillagban töltött időről mesélt
nem akar minket megsérteni
de azért az komolyabb hely volt
élénk színekkel ecsetelte
végül abból is mennyire jól jött ki
már ott bent szuperül megszervezte
amit aztán odakint végrehajtott
dorogi elemében volt
zengett a fogda
ritkán adódott csendes pillanat
vacsora után mosogatás közben
tarpataki nekem elmesélte hogy került ide
feszített ütemet diktált a parancsnok
s ő súlyos alváshiánnyal
egyfolytában tizenkét órát vezetett
már káprázott a szeme a sötétben

halálos közúti balesetet okozott
ezért került előzetesbe
képtelen tudomásul venni
hogy emberek haltak meg miatta
ő bár holtfáradt suttogetta
azóta se tud rendesen aludni
mert ha a szemét lehunyja
rögtön elvakítják a reflektorok
mindenki azt kérdi persze
hogy mi lesz az ítélet
öblítette el az utolsó tényért
de nem lehet tudni
a fémvályú fenekén felgyűlt habot
csigalassan nyelte a lefolyó
dorogi bajszos feje tűnt fel
a zárka ajtajában
takarodóra felkészülni volt
rá lehet zizzenni a söprűre
tarpataki barátom

16 | BÚÉK

a vezényelt őrszemélyzet nyugalmát
egyetlen kérdés kavarta fel
míg a fogvatartottak nézhették
az étkezde falikonzolra szerelt tévéjén
a szilveszteri műsort
a másik váltás
az őrszobán tartózkodók
nem mehettek át
ott csak a rádiókabaré szórta avas poénjait
ha máskor nem
most szíve mélyéig átélte mindenki
hogy megfosztották valami jótól
ami fekete-fehéren is
színesebb és elevenebb mint az élet

s ez mélyen
nagyon mélyen igazságtalan
ez volt az első
televízió mellett felnőtt generáció
s a szakasz többsége úgy értékelte
mi kaptuk a legsúlyosabb büntetést
elérkezett az idő
hogy végre kiálljunk magunkért
ám a parancsnok hajthatatlan maradt
a szabályzat földbevert karói között
a szokásos megoldás született
az öregek odaát tévéznek
gumik és kopaszok maradnak az őrszobán
szilveszter este a priccsen ülve elképzeltem
ahogy tévébemondók és műsorvezetők
széles mosollyal koccintanak a fogda falán
és úgynevezett villámtréfákat mondanak
a párhuzamos valóságban ugyanis
nincsenek viccek
a képernyőn előkerülnek a pezsgők
búék 1985
nem nagy durranás
legyintett a szomszéd priccsen
fapofával őrtársam a
szabolcsi kopasz

17 | TEMETŐBEN ÉJSZAKÁZNI

téli napnak az minősül
olvasom ha a hőmérséklet
egész nap nem megy nulla fok fölé
hideg napon az átlag mínusz öt alatt marad
ha mínusz tíz alá süllyed azt
zord napnak nevezik az éghajlatban
abban az évben különösen zord volt a tél
márciusra melegeedett csak

mínusz tíz fölé
a harckészültséget azonban
nagy hidegben is fenn kellett tartani
az ügyeletes tiszt jellemzően
éjszaka rendelt el riadót
elvben váratlanul
de a parancsnokok persze
tudtak róla mind és felkészültek
legmegbízhatóbb embereiket
állították szolgálatba
mindenki gyakorlóban aludt
az ablakokat a keretbe vert szegekre akasztott
pokrócokkal kellett elsötétíteni
légitámadás veszélye miatt
ezt is előre megcsináltuk
s ha felharsant a folyosóról a
hetedik század riadó
rohanvást a fegyverszobába
felvenni a géppisztolyokat
az ólomnehéz ládákat levinni
felrakni a köhögő öreg csepelekre
már ha a nagy hidegben
beindult a motor
és ki tudtak állni
riadót különböző fokozatokban
lehetett elrendelni
egyszer el kellett hagynunk a laktanyát is
erőltetett menetben ki a riadókörletbe
az erdőszéli tisztáson
dobkályhával fűtött ponyvasátorban
az öregek és gumik húzzák meg magukat
a kopaszokat őrségbe küldik
míg tart a tempós menet
termelte belső meleg
könnyen veszed
aztán fázni kezdesz

úgy érzed járkálnod kell a hóban
átázott surranóban
aztán leülsz a bokrok
csontváza mellé dőlt
vastag farönkre inkább
összehúzó magad
a sátorból fény dereng
odabent durrog
a környékről gyűjtött
nyirkos gallyakkal rakott tűz
serceg sok sötét káromkodás
a feltámadó szél
az arcodba hajtja a porhavat
mikádóban ülsz
ez a télen viselt kabát neve
japán császárok vagyunk mindannyian
alacsony sorban
ilyen lehet temetőben éjszakázni
fél kettőkor a váltás helyett
parancs érkezett
irány a laktanya
felcihelődünk
egy óra volt a visszaút
vállunkon fegyverrel
a térdig érő hóban
a zászlóaljépület képzelt célszalagját átszakítva
a túlsúlyos századparancsnok jóformán
ajtóstul esett be az irodába
aznap nem is láttuk többet
beteget jelentett

18 | A PARANCSNOK HALLGATOTT

a második zászlóaljban
még folyt harcászati kiképzés
riadóval indultak hadgyakorlatra

tébolyult kapkodás vezetett
a végtelenségig nyúló várakozásokhoz
egy hét elég volt hogy megtanulják
a vakfegyelem sem fékezi a káoszt
táborfalván az este felállított biztonsági őrséget
másnap reggel hiába keresték
minden nyomot befújt a hó
a sofőr nem talált vissza
az örök közül némelyek
gallyakból raktak tüzet
a mínusz húsz fokban
magukra húzták az utánuk hajított
kincstári takarót
és talpukat a lángok felé fordítva melengették
eleinte tettek a tűzre aztán elaludtak
bakancsuk talpa megolvadt
reggelre befújta őket a hó
akik nem találtak fákat bokrokat
vagy nem vitte az ágat a hadtápkés
vagy elázott a gyufájuk
rövid töprengés után
elindultak valamelyik
látóhatáron pislákoló fény felé
az egyik páros felcsöngette
az éjszakai portást a tejüzemben
a fülke díványán elalhattak
arra ébredtek hogy
szatyrok vonulnak el a szemük előtt
mint a lengyel filmekben
télikabátos asszonyok
az üvegezett ajtó túloldalán
a reggeli műszak
a teológus-tápos páros
másik fénypont felé vette az irányt
s a faluba érve
becsöngettek a plébániára

előtte persze a géppuskát és
a páncéltörő gránátvetőt
gondosan elrejtették
a szomszédos áteresz betoncsövében
a plébánostól vacsorát kaptak
és kialudták végre magukat
másnap tele nadrággal indultak visszafelé
de a havas pusztaságon
ők sem tudtak tájékozódni
végül találkoztak a teherautóval
s az felvette őket
a két csőd pontos fedésbe került
nem vont kérdőre senkit
a parancsnok hallgatott

19 | KIISMERNI A SODRÁST

ezalatt én lentiben a századszinten
helyettes alegységügyeletesként
őriztem a bútort
a riadó-rendszabályok falitáblája alatt
a laminált farostlemezből készült
levelesládával felszerelt
ajtós-fiókos szekrényt
én voltam a váltás
az ügyeletes éjjel kettőkor keltett
vegyem át a szolgálatot
a folyosó végén
a négyes osztatú ablak mellett
dőlt a hideg
nem lehetett sokáig ülve maradni
fel-alá járkáltam tehát és
kedvenc zenéimet pörgettem magamban
időnként a tükörbe néztem
s hitetlenkedve bámultam a bajszos figurát
gyorsabb így a borotválkozás

és nem néznek táposnak
megtanultam
minden szerep fedezék
hétvégén ha tóth hadnagy lesz
a zászlóalj- napostiszt
inkább szólok az írnoknak és
őrségbe kérem magam
nem hányódom parafadugóként
a viszontagságok hullámain
és nem süllyedek süket kődarabként vízfenékre sem
hogy idegösszeomlással leszereljenek
kiismertem a köztes létet
kiismertem a vízalatti sodrást
alkudozom és lavírozok
én is alkalmazkodom
örömmel tölt el
hogy nem töri össze a csontjaimat
hogy úszom az árral s mégis
van némi mozgásterem
jártam fel-alá a csempés folyosón
hajnalban váltáskor szokás szerint
kinyitottam a kulcsra zárt levélrekeszt
és a paksamétát levittem
a parancsnoki épület mögé
az ezredpostára
csillagos éjszaka volt
mínusz harminc fok alatt
orromban a pára
kis jégcsapjai
reggel leadtam a szolgálatot
és hallottam hétvégén megint
tóth hadnagy lesz a napostiszt
az egész zászlóalj
szerette volna gatyába rázni
tudtam már reggel sorakozót tart
addig ismétli a létszámenőrzést

amíg mindenki elő nem kerül
számon kéri a napirendet
benyit a körletekbe
benéz a szekrényekbe
végül úgyis a kopaszokon csattan az ostor
tehát irány a kettes őrség
szombaton felvesszük
vasárnap leadjuk
irány a lőszerraktár
lerakat a laktanya legszélén
hátránya hogy a
betonoszlopra emelt őrtornyok üvege
régés-rég kitört
nem tartják a meleget
kitalpaltunk az agyagos úton
minket kopaszokat
beosztottak éjszakára
nem tudtam egy váltás kimarad
mert a gumiknak nem akarózik
felkelni és kimenni a fagyba
az igazak álmát alusszák
a fűtött őrszobán
a toronyból jól hallottam
hogy döndül a gőzkalapács
egyenletes ütemben
minden irányból jön a döngés
dübögés a föld alól
elmélyült zsolozsma
bálna szívverése
normál üzemmenet
elképzелhetetlennek tűnt
hogy a lőszerraktárt
bárhonnan támadás érje
néztem a táj
ezüstben fürdő bokrait
de a csikorgó hidegben

nem bírtam sokáig ülve
összekucorodtam
az őrtorony padlóján
akár a pajor ha földjéből kifordítják
dideregtem mégis elaludtam
féreg a kozmosz szénporában
reggel volt mikor felriadtam
a bálnaszívverés háttérében
csörömpölve érkezett a váltás
laczovics őrvezető jött mosolyogva
tudta hogy kint hagytak minket
de kopaszoknak nem tartozik számadással
magyarázkodni a gyengeség jele
gyengének látszani súlyos hiba
ő nem követte el
dermedten tántorogtam
le a vaslépcsőn
azon a télen bármennyit fáztunk
senki nem betegedett meg
az őrszobán felmelegedtem
aztán leadtuk a szolgálatot
a századszinten kitáraztunk
és elszámoltunk az éles lőszerezellel
elégedettek lehettünk
elkerültük tóth hadnagyot

20 | LESZERELÉS

februárban robbantak
az utolsó centidarabok
az unatkozó öreg harcsák
elkészültek a cérnaképpel
megírátták a hadastyánnak szóló
gót betűs obsitot az örökölt
körülményeskedő szöveggel
az írnokoktól beszerzett

kiábrándítóan fehér
műszaki rajzlap szélét
antikolták azaz
öngyújtóval végigpörkölték
megrajzoltatták lepedőre
a kötelezőnek érzett
leszerelő zászlót
vonattal és meztelen nővel
ha valami hiányzott
a leadandó felszerelésükből
a szolgálatvezetőnél jegyzőkönyveztek
és meg kellett fizetni
ám ezen nem estek kétségbe
a lelassult mozgású
vén iszapszemű tengeri ráják
megkaparintották a kopaszokét
s némi gúnnal megjegyezték
még bőven lesz időtök
mindent beszerezni
én elmegyek te itt maradsz
csíkos hátú kismalac
nekünk csak múltunk van
nektek csak jövőtök
dolgoztak a rekeszizmok
szilveszteri hangulattól
zengett a folyosó
ahogy az öregek felsorakoztak
hogy immár civil ruhában
levonuljanak a szintről
a részegen ordítózó leszerelőt
leparancsolták a teherautóról
két hét fogdát kapott
a többieknek irány a
vasútállomás
megcsappant a létszám
ilyenkor a gumik

hirtelen megöregednek
a kopaszok viszont
kopaszok maradnak
míg fel nem töltik a századot újoncokkal
levonult hát az ár
s mi ott rekedtünk
hiányos felszerelésünkkel
korhadó uszadékfák
a száradó iszapréteggel borított
partszakaszon

21 | TŰZRE VÍZRE VIGYÁZZATOK

elindult a hurcolkodás
két hét volt a bevonulásig
újoncok költöztek a helyünkre
egy hónap alapkiképzésre
minket a laktanya átellenes sarkán
a második zászlóalj épületébe
zsúfoltak össze
két század egy szinten
dugig telt körletek
az újdonsült öregek is
szerették a meleget
de a hőmérséklet odakint
hetekig mínusz tíz alatt maradt
a valahonnan beszerzett
szabályozhatatlan olajkályhában
huhogva égett
a harckocsikból a telephelyen
gumicsóval titokban leszívott gázolaj
éjszaka harminc fok volt
trópusi meleg
táncoló árnyakkal és
fullasztó kigőzölgésekkel
telt meg a körlet

a kicsapódott pára keskeny
patakokban csorgott le az ablak üvegén
míg a folyosó elején a mosdóban
a megrepedt strangból szivárgó víz
karvastagságú hurkákban
odafagyott a falra
nem nyúltak hozzá
a jég legalább összefogja
kérget von rá
mint sebre az alvadt vér

22 | MAGUNKRÓL MAGUNKNAK

megkezdődött az alapkiképzés
nem irigyeltük a hóban
csikorgó fagyban bevonulókat
nekünk szeptemberben
még tartott a nyár
egyelőre kopaszként bántak velünk
mégis úgy éreztük
már nem mi vagyunk legalul
a bőrünkön tapasztaltuk
megértettük a hármas rétegződést
az eltérő perspektívákat
a másik században
szép számmal akadtak táposok
nem voltam többé egymagam
közösen mostuk a folyosót
de a lépcsóház felőli végen
épp a fordulóban a kövön
minden húzás nyomán
jeges filmréteg keletkezett
az ügyeletes tiszt
váratlan látogatása után
betiltották a felmosást
ezt is megértük sóhajtottuk

óvatos barátkozásba kezdtem
mert ha a táposok diskurálnak
rögtön találhatnak nekik tennivalót
a zsiga nevű nyurga tanárszakos srác
gyökössy endre könyvét mesélte
magunkról magunknak
ha befejeztem kölcsönadom
de nem fejezte be és nem adta kölcsön
három nap múlva egész éjszaka hullott a hó
a holdtalan fakó derengésben
sokáig nem jött álom a szememre
talán a hőség miatt
a sarokban dörömbölve égett a gázolaj
az ágyakon letúrt takaróval
szétdobott karokkal
atlétában vagy kincstári pizsamában
horkoltak a hajdúsági szabolcsi legények
aztán magába szívott az örvény
és kisvártatva partra dobott
hetedik-nyolcadik század ébresztő föl
erre a frissen megöregedettek
a másik oldalukra fordultak
a viszonylagos nyugalom percei
a folyosóra kicsoszogva
belebotlottam az írrokba
basszák meg mondta
mi van
felborult a teherautó
tudtuk az újoncok éleslövészetéhez
a nyolcadik század adja a
a biztonsági őrseget
hajnalban indultak a lőtérre
főleg kopaszok táposok
és ahol töltésen fut az út
kisodródtak a kanyarban
legurultak a lejtőn

a teherautó a tengelye körül
mint a mosógép dobja forgott
a plató végén ülő két embert
összevissza verték a rájuk zuhanó
ólomnehéz híradósládák
azonnal meghaltak
zsiga és andrás
micsoda
hallgattunk
a többiek úgy néz ki
zúzódásokkal megúszták
gyengélkedőre kerültek
megfigyelésre
szorongattuk ezt a szót
megfigyelésre
mint marokba gyűrt
taknyos papírsebkenőt
megfigyelésre
a törtcsempés falat bámultuk
a hányásmintás kőpadlót
fent az üvegtégla-sort a neont
lent a kék szegélyt
csak ne kelljen egymásra nézni
minden más lesz mostantól
mondtam
és semmi sem
hallottam valahol a távolban
az irdatlan állat döngöli a földet
hetedik-nyolcadik század sorakozó

23 | FEKETE-FEHÉRBEN

néhányan táposok
fölballagtunk a gyengélkedőre
meglátogattuk az életben maradtakat
ültek az ágyukon

maguk alá húzott lábakkal
és néztek a levegőbe
kérdéseinkre kurtán válaszolgattak
hamar kifordultunk az ajtón
lebaktattunk a lépcsőn
visszafelé lábunk alatt
mocskos hó csikorgott
a századszinten közben összeállt a kép
nem maradt sofőr
hogy az őrséget a lőtérre kivigye
végül beosztották
a vezénylésből visszaérkezőt
a gaz 66-ost tegnap estére várták
de a jeges havas utakon
rossz látási viszonyok között
oly lassan haladhatott csak
hogy hajnali négy volt már
mire holtfáradtan
begördült a laktanyába
muszáj pihennie mondta
a zászlóaljparancsnok tajtékzott
nem érdekel
a feladat adott
feltankolva kiáll
és kiviszi az őrséget
a felállítási helyére
végeztem
az ügyeletes szerint a sofőr
falfehéren botorkált
a századszinten
mindent felrakodtak a teherautóra
az őrség is felkapaszkodott
és nekivágtak a hajnali sötétben
a sofőr elbóbiskolt
és jött a kanyar
hónapok múltán láttam meg

borús és hideg tavaszi nap volt
a gépjármű-telephely bejáratánál
a szögacélokból hegesztett hirdetőtábla
kulcsra zárható üvegajtaja mögött
a közlekedésbiztonság jegyében
s az elrettentés nyilvánvaló szándékával
kirajzszögezett fekete-fehér fényképeket
baleseti helyszínelők készíthették
zsiga és andrás
vastag mikádóban
zúzódásoktól felpuffadt arccal
lehunyt szemmel
hevert a hóban
mint akinek komoly dolga van
hallgat valamit és oda is figyel
teljes összpontosítással
a kifürkészhetetlent
füleli csak egyre
mi van odalent
mi van odaát
fiúk

24 | HOGYAN

hogyan éltünk ökölbe szorult kézzel
hogyan keltünk fel és borotválkoztunk
hogyan vonultunk le alakzatban reggelizni
hogyan sorakoztunk az étkezde előtt
kiigazodva feltakarva
előre nézve a kocsonya üvegén keresztül
hogyan a sapkát vezényszó
alakias végrehajtása után
fejfedőnket övünkbe gyűrve
fejet hajtva lóduljunk előre
s a benti sorral eljussunk
a lambériázott falhoz

a széles kiadópult elé
hogyan ettük a hosszú asztalok mellett
fémtálcákról mustárral
háromhatvanas kenyérrel a debrecenit
vagy hagytuk meg
a sorállomány többségével együtt
az emberszaláminak nevezett felvágottat
hogyan szürcsöltünk hozzá
műanyag bögréből
gőzölgő tűzforró céteát
míg fel nem harsant a
hetedik század
egészségére fel kivonul
másként zajlott minden ugyanúgy

25 | EZ A MAGA KATONÁJA?

az ezredkonyha baptista kazánfűtője
fél év elteltével is
szerény maradt és alázatos
az étkezde túloldalán
a fekete kapu és drótháló mögött
láttam néha szenet talicskázni
nyugodt és egyszerű mozdulataival
ez a különös szelídség ámulatba ejtett
nem akadt hozzá fogható
a tápos ezredtávírász
saját bevallása szerint
buddhista volt
kopaszra nyírt fejjel
folyton mosolygott
és ingatta hozzá a fejét
mint az indiaiak
de ott bujkált a gúny
a szájszögletében
kiss tibi viszont

nem ismerte az iróniát
ráköszöntem beszélgettünk
bibliaolvasásra hívott
vacsora után
bekopogtam a vasajtón
lementem hozzá a
harminc fok melegbe
láttam a réseken a kokszot
pokolvörösen izzani odabent
ám kint békét és nyugalmat árasztott
a szépen felsepert beton
a kazánsor előtti padon böngésztük károli
műbőrbe kötött hártypapírra
apró betűkkel nyomtatott szövegét
sidrákot misákat és abednegót
mert nem hajoltak meg és
nem imádták az óriás arany állóképet
nabukodonozor tüzes kemencébe vetette
a három férfi azonban
föl-alá sétált a lángok között
és nem égtek meg mert
velük volt negyedikként valaki
a király szavára sértetlenül jöttek elő
még a tűz szaga sem járta át őket
röviden imádkoztunk
búcsúzásakor fél veknit
nyomott a kezembe
kigomboltam a zubbonyomat
és belecsúsztottam
időközben teljesen besötétedett
tőprengve indultam visszafelé
talpam alatt ropogott a szénpor
a gyér lámpafényben főtiszt közeledett
ijedten tisztelegtem
katona
megismertem az éles hangot

a laktanya egyik híresen szigorú
parancsnokáé volt
ez csehi őrnagy
az ezredtörzs főnöke
parancs feleltem
hozzám
sapka nélkül tiszteleg
hol kapott kiképzést maga?
miért nincs magán sapka?
kigombolt zubbonyban
hogyan néz ki?
vegye ki amit dugdos
előhúztam a kenyeret
na jöjjön velem
melyik alegységhez tartozik
ki a maga parancsnoka
öt perc múlva már
az őrnagy irodájában álltam vigyázzban
magához rendelte a zászlóaljparancsnokot
nézze csak meg főhadnagy elvtárs mondta
nézze csak
ez a honvéd a maga katonája?
a főhadnagy végigmért
jelentem igen
no akkor gyönyörködjön benne
sapka nélkül cselleng összevissza
mint aki lakodalomból jön
kigombolt zubbonyban
a laktanya területén
alakiatlanul
fegyelmetlenül
maga szerint rendjén van ez?
jelentem nincs
akkor?
csönd
akkor?

újabb csönd
akkor pedig tartson
nagyobb fegyelmet
a katonái közt
távozhatnak
a folyosón a főhadnagy kis híján felrobbant
hogy épp előttem alázták meg
remegett a szája széle
savós szín szemében
ponttá szűkült a pupilla
maga szerencsétlen barom
mondta lefelé a lépcsőn és otthagytott
még megbüntetni is elfelejtett

26 | A HIVATALNOKI KAR

úgy gondoltam végig legalul leszek
akit rúgnak és már nincs kit rúgnia
leszek a vég ahol csattan az ostor
csak ostort ne kelljen forgatnom soha
szélben pörgő sodródó szemét
árok alján összegyűlt víz
zsigáék halála mindenkit felkavart
felbolydultak a táposok és teológusok
mind az írkokok
ők beláttak a színpalak mögé
beszélgetni kezdtünk
s mert véget ért az alapkiképzés
a visszaköltözés után
feltárult előttem az ismeretlen
és valószínűtlen másik világ
az alagsori kisz-klubban bungizó büfés
imre a helyéről kirobbanthatatlan stúdiós
jó lesz nekünk
hallgattuk a hangfalak közt
tdk kazettáról az európa kiadót

idegen ködökbe utazgatunk
és ha ott jobb
hát ott maradunk
imre szerzett füvet
zolival az írnökunkkal
szívták vasárnap délután
magukra húzták a füstöt
mint közös télikabátot
jó lesz nekünk
jó lesz nekünk
csak előbb lágyan tönkremegyünk
hallgatták a fotel mélyéről
te se engem én se téged
minket már a bűn se véd meg
máskor nina hagen
poszt-punk zenéje szólt
ez a jereváni rádió adása
és benne a hírek
sustorogta rekedtes férfihangon a díva
német-angol-orosz keveréknyelven
vartyogva ígért küszöbön álló
harmadik világháborút
brezsnyev az újraegyesítést fontolgatja
sistergett refrénként
pikáns ötlet volt ilyesmit hallgatni
a varsói szerződés tagállamában
első lépcsős alakulatnál
a lambériával burkolt
kisz-klub magnóján
a dresszúra közepén
kóstoltgattuk az édes nihilizmust
de nem füveztem velük
és nem ittam alkoholt sosem
máig mennél kegyetlenebbnek tűnik a világ
annál kevésbé vonz a bódulat

egyik este nagy nyüzsgés támadt
lestrapált tévé érkezett
a szolgálatvezető szerezte valahonnan
az állomány a folyosó végi
körletbe gyűlve nézte stokiról
mákosan szitáló fekete fehérben
az osztrák tévén sugárzott akciófilmet
nem kellett hozzá nyelvtudás
a körletajtó mögött lövések dördültek
autós üldözés tömegmészárlás zaja
én odakint örültem
az ajándék békességnek
az írnokok megnyugtattak
ha a parancsnok nincs már bent
nyugodtan el lehet tűnni
a századszintről
az ügyeletesnek
mondasz valamit
csak alkalmas ürügy kell
amibe nem tudnak belekötni
az előző időszak távoztával
átrendeződtek a beosztások
zolit megtették századírnoknak
s ő beajánlott maga mellé
bekerültem hát legalulra
egyfajta kishivatalnoki karba
a kioregedett gumik
akik azelőtt lekezelően bántak velem
meg akarták őrizni fölényüket
de azt képzelték van befolyásom
odavetették hát a folyosón
zsinóron pörgetve kulcscsomójukat
hé ács intézzél mán valami szabipapírt
nem volt beleszólásom
mégis más perspektívából láttam
az emberi gyarlóságot

a szolgálati szabályzat ideálvilágát
és az élet kisszerű szempontjait
a kínálkozó stratégiákat
a ravasz lavírozást
az ügyeskedést
a törleszkedést
a méltóság megőrzésének útjait
a semmibe hullást
hirtelen tanúja lettem mindennek
láttam a forgolódást
ültem a hírek áramában

27 | ÚGY TENNI MINTHA

zászlóaljunk tüzérparancsnoka
az írnokok szerint kevés szavú
művelt és értelmes ember
a laktanyakapu túloldalán
saját lakásán a nőtlen tiszt szállón
szolgálati fegyverével főbe lőtte magát
az egyik tápos komendáns
takarította fel az agyvelejét
azonnal kiadható szabadság fejében
a zászlóaljírnoktól hallottuk
hogy néhány hónap múlva
miniszteri szemlét kap a laktanya
zsigát és andrást a néphadsereg
saját halottjának tekintette
katonai tiszteletadás mellett
vehettek végső búcsút tőlük a családtagok
ám az ügy még nem ért véget
zsigá apja botrányt csinált a minisztériumban
s az olyan magas szintre ért
hogy döntés született
kivizsgálják a lenti állapotokat
nem hihetjük semmiképp mondom

hogy odafentről igazságot tesznek
jelentsen bármit az igazság
és fogjuk fel a tételét bármily jelképesen
ahogy a két fiút sem támaszthatják fel
a tüzérek parancsnokát sem
dehogyan
a szemlék természetrajza más
igyekeznek majd a párhuzamos világokat
egymásba préselni
a papíron megtervezett és az elevent
a rend és fegyelmezetség jegyében
síkba lapítani a világegyetemet
hasztalan
de legalább úgy tenni mintha
a szemle nem hoz változást
hisz erről szólt minden percünk
minden riadóbegyakorlás és sorakozó
úgy tenni
mintha a fejünk felett
gombnyomásra indított
megnyerhetetlen háború kimenetele
a katonai helytálláson múlna
mi a keménység és fegyelmezetség értéke
az egymásra meredő atomrakéták
roppant falloszai tövében
ahol egyetlen reményünk
az impotencia

28 | FIKCIÓK

a kiképzési terv kitöltött
és falra kifüggesztett
előregyártott nyomtatvány
a heti foglalkozások tematikájával
ám mivel a század építő feladatokat látott el
heti foglalkozások híján

kiképzési tervek sem készültek
üresen állt a tábla hónapszám
a folyosó falán
a közelgő minisztériumi szemle részleteit
a parancsnokok sem ismerhették
mire terjed majd ki az ellenőrzés
senki sem tudta
a minisztérium sem
ez a pánik pompás táptalaja
beköszöntött a nyár
fény derült jónéhány
nemhogy nem vezetett
de föl sem fektetett nyilvántartásra
elő kellett állítani hát papíron a múltat
kimutatni a szabályszerűt
a parancsnokok fejében
kóboráram módjára keringett éjjel
minden lehetséges mulasztás
a felgyülemelő munka pedig
a nehézkedés törvénye szerint
legalulra szivárgott
így végül én a segédírnok alhonnvéd
állíthattam össze a század kiképzési tervét
a kezembe nyomott könyvből
fél évre visszamenőleg
gyorsan rájöttem ha a
lepedő nagyságú nyomtatványokat
a szokásos módon kézzel kell kitöltenem
az elvárt külalakkal
ne látszódjon hogy sebtében készült
sohasem végzek
a zászlóaljírnokiban viszont
láttam széles kocsijú írógépet
félbehajtva épp
bele tudtam fűzni a papírt
reggeltől késő estig írtam ott

a talált szövegekre épített
posztmodern montázs-selvű fikciót
biztos voltam benne
a profán breviáriumnak
nem lesz egyetlen olvasója sem
az asztalfióknak írok
mondhatni jól szórakoztam
miközben hamisítottam és hazudtam
de nyomasztott
részt veszek a látszatkeltésben
alkotója lettem a rendszernek
nem pusztá elszenvedője
parancsra tettem
persze
én is azzal nyugtattam magam
ahogy az írások mindannyian
tét nélküli hazugságok ezek
lényegtelenek
gúnyos vigyorral tetőztük be az abszurditást
kárörömmel figyeltük
hogy látástól vakulásig dolgoztatnak bennünket
református teológus barátunk
egész nap terveket és táblázatokat rajzolt
hengerekből kitekert hatalmas dipákra
rotring vonalzóval drága csőtollkészlettel
babramunka és a legkisebb figyelmetlenség is
rögtön megbosszulja magát
nem irigyeltem
de nem hibáztott
azért meg irigyeltem
minket is utolért a feladat
századszintű dokumentumok
vastag fekete keretben
ahogy a gyászjelentések
némelyik nejlonba kötve
mint füzeteim az alsó tagozatban

éjfélkor valamelyik elrontott borítót
kellett volna újratekenni
de bedobtam a törülközőt
már káprázott a szemem a neontól
mondtam zolinak ideje aludni
hagyjuk a fenébe mondtam
kár elpakolni mondtam
reggel úgyis innen folytatjuk
zoli ráállt
jól van
leoltottuk a villanyt bezártuk az irodát
és beajultunk az ágyba
reggel éktelen ordításra ébredtünk
írnok!
összekaptam magam
hunyorogva néztem
a folyosó végén ellenfényben
a zászlóaljparancsnok jellegzetes
huszártisztszerű alakját
gyakorlóban antantszíjjal
ahogy kihúzta magát
az iroda tárva
kinyitatta az alegység-ügyeletessel
savós színű szem meredt ránk
jelentsék mi ez az ocsmány kupleráj
szűrte szavait a bajsza alatt
jelentem nem végeztünk
szóval nem végeztek
ez maguk szerint indok rá
hogy szanaszét hagyjanak
páncélszekrényben
szigorúan elzárva tartandó dokumentumokat?
titokvédelmi rendszabályok megsértése
hét nap fogda
mindkettejüknek!
holnap reggel meg is kezdik

a letöltését
és azonnal tegyenek rendet
maguk szerencsétlenek!
sziszegte
érthetetlen
állapítottuk meg aztán
az írkokkal a zászlóaljírodán
sohasem láttuk még ébresztőre bejönni
ekkor benyitott a zászlóalj törzsének főnöke
ő nyíltabb és barátságosabb ember volt
még becenevet is kiérdemelt
pásztor csacsiként emlegették
a háta mögött
míg a parancsnokot csak vezetéknevén
két kurta szótag
pálcacsattanása
pihenj folytasd tovább
most jövök a megbeszélésről
lábom lőjünk magunkat mondtam
ha most küldjük fogdára az írkokat
a legnagyobb dologidőben
a szemle előtti utolsó héten
majd ha megkezdődik
bevonulhat előbb az egyik aztán a másik
mert valakinek dolgozni kell
elviharzott
megnyugodtunk
hajnalig ugyanis
nem tudtunk volna mindent befejezni
miközben vonalakat húztam a dipára
azon tűnődtem
lám elismerték hogy függenek tőlünk
tehát nem tehetnek meg mindent velünk
ez nem revans és nem elégtétel
annál sokkal fontosabb
kis lépéssel közelebb kerültünk

a valóság elismeréséhez
és ez felszabadító
az igazság szabaddá tesz
minket a hazugság tart fogva
lám én is hozzátettem a magam sárgalacsinját
börtönünk tapasztott falához
a kiképzési tervekkel
és akad még munka bőven
hétfőn indul a szemle
vasárnap estig mindennel elkészülünk

29 | A PÁRHUZAMOS VALÓSÁG KULCSAI

én kezdtem a fogdát
hétfő reggel a szabályzat szerint jelentkeztem
a kiszabott büntetést letölteni
hétvégén lázas munka folyt a laktanyában
fehér csíkokat húzni az alakulótér betonszegélyére
kékre pingálni minden létező fémtárgyat
olajfestékkel rá a rozsdára
elég ha messziről vadonatújnak hat
elég ha két hetet kibír
ha véget ért az örült mázolás
mindent derékszögbe párhuzamba
reggelre csillogjon mindenki bakancsa
mint a salamon töke!
a bizottság érkezése bármikor várható
meghalljuk majd a kürtjelet
én leadtam a derékszíjamat
előírás szerint kifűztem a surranót is
derékszíjat fűzőt nem viselhet a fogvatartott
nehogy a zárkában felakassza magát
végigcsattogtam a
felmosástól nedves
öntöttbeton folyosón
jöttek a fogdaélet alaptrükkjei

napközben a priccset felhajtva
falhoz lakatolva kell tartani
a fogvatartott nem heverészhet
csak stokira ülhet
de minden cellában
kézről kézre adták a szöget
amivel a megpiszkált elzett lakaton
felpattinthattuk a zárat
a jól bevált gyakorlat felett
szemet hunyt minden fogdaórség
ha netán az ügyeletes tiszt
ellenőrzést tartott
az őrszemélyzet vezényszavait
majd a rács zörgését hallva
minden zárkában
egyszerre csapták fel a priccseket
s ez hatalmas robajjal járt
de a tiszt ha körbesétált
mindent rendben fellakatozva talált
nyilván tudta miről van szó
nem most jött le a falvédőről
de a szögek motozásokor sem
kerültek elő
a párhuzamos valóság kulcsai
sosem számolták fel a
kettős világot
sosem rendeltek el
lakatcserét

30 | KELLEMESEN HŰVÖS

télen ezek a cellák
sejtettük egészen más
arcukat mutatják
nyáron azonban
harminc fok fölött

a fogdaépület hűvöse
mint megállapíthattuk
kellemes
kedden az ebéd utáni
mosogatásra készülve
az őrszoba ablakából
az alakulótérre láttunk
ott állt az ezred felsorakozva
alaki szemlét tartottak
teljes felszereléssel
lassan haladt
kipakolt málhazsákok
sokadik óra a tűző napon
a hűvös fogdaablakból
láttam mindenki szédeleg
švejkbe illő fordulat
csakhogy belőlem hiányzott švejk
mindent saját képére formáló
pofátlan talpraesettsége
én szégyelltem magam
hogyan itt vagyok
nem az én érdemem
és nem az én bűnöm
rettegtem nehogy ezt is
valahogy megtorolják
és száraz torokkal hallgattam
hogyan döng dübög a föld mélye
hogyan dolgozik a gőzkalapács

31 | A MOZGÓSÍTÁS

szombat délután
a piszkosfehér cellafalat néztük
fenn a kék ég kis kendődarabját
az ablakként szolgáló nyílás keretében
mikor mozgást hallottunk lábdobogást

odakint megcsörrent a rács
nyomban felpattantunk a priccsról
és fellakatoltuk
de csak az őrség közeledett a hírrel
az ügyeletes tiszt riadót rendelt el
a szemle keretében
ellenőrzik a harckészültséget
tudtuk minden riadónál
meghirdetnek korlátozásokat
nem kell például felállítani
a mozgósítást végző csoportokat
vagy nem kell a fogdáról kihozni
a büntetésüket töltő katonákat
ezúttal egyik korlátozást sem rendelték el
visszakaptuk a fűzőt
és a derékszíjat
irány a zászlóaljépület
a mozgósítást végző csoport
elmésen a büféből a stúdióból
és csupa írnokból állt
távollétem alatt
engem is oda osztottak be
a parancsnok századost
állítólag alkoholizmusa miatt
helyezték lentibe
gyenge beteg ember volt
megroppant belerokkant
mi nem hagyjuk el a laktanyát
mint a többiek
nem vonulunk ki a
valamelyik ligeterdő szélén kijelölt
riadókörlébe
hanem a negyedik szinten
a folyosó végén kialakított
raktárhelyiségben készülünk
a mozgósítottként érkezők fogadására

hogy lajstromozhassuk és felszerelhessük őket
az a korlátozó rendszabály viszont
misperint ténylegesen
senkit sem kell mozgósítani
érvényben volt
tudtuk tehát hogy nem jön senki sem
ellenőrző eljáró nem mutatkozott
ültünk a ruhák bakancsok bűdös
vegyvédelmi öltözékek közt
előbb félhomályban
este gyertyafényben
tudtuk jól
a pokróccal elsötétített raktárban
villanyt gyújtani
s ezzel bombázóknak
célpontot szolgáltatni tilos
a kutya sem nézett felénk
vacsorára megettünk hidegen néhány
porlepte babfőzelék-konzervet
az úgynevezett m-zárolt készletből
tíz éve lejárt mind
ültünk és kókadoztunk
árnyékunk hajladozott a falon
táncolt lengedezett a
láng mozgásának ütemére
nyughatatlan szürke alakok
óriás figurák leskeltek át a vállunk felett
a puffedt arcú százados
éjfél közeledtével
meggyőzte magát hogy
a szemlebizottság nem kíváncsi ránk
engedélyezte hogy egyelőre
nyugovóra térjünk
elsétáltunk a folyosó elejére
és kinéztünk az ablakon
az ezred elhagyta a laktanyát

mindeniütt sötét volt
és halálos csend
csak mi heten éltük túl
az atomháborút
már nincs kit mozgósítani
mert mindenki meghalt
lehullott a neutronbomba
úgy jártunk-keltünk
a néma és sötét épületben
mint véletlen túlélők
az óvóhelyen
talán mi sem leszünk
kivételek
talán megkaptuk mi is
a végzetes dózist
elindult bennünk észrevétlen
saját pályáján a roncsolás
az elgurított vasgolyó
a föld alatt nincsenek társak
talán csak zsigá és andrás
ők állnak falfehéren
az egyik ajtó mögött
többet tudnak nálunk de
nem szólnak
nem beszélnek
most ők az örök és felügyelők
ezen a tájon
a százados is megrokkant
de rettegett az ellenőrzéstől
és nem mert lefeküdni
mi benyitottunk a szomszéd körletbe
és bezuhantunk az ágyba
úgy aludtunk
zubzonyban nadrágban és bakancsban
sapkánkat a derékszíjba tűrve mindannyian
mint a föld alatt

mire felébredtünk
már hétágra sütött a nap
a pokrócokkal elsötétített körletbe
itt-ott csíkokban betört a fény
bebotorkáltunk a raktárba
leültünk a faládákra
kanálgéppel felbontottunk néhány
m-zárolt gyíkhús-konzervet
hivatalosan vagdalthúst
de a hivatalosság nem volt sehol
ha megálltunk az evésben
csak madáracsicsergés hallatszott
előreballagtunk a folyosón
a lecsúszott százados
akinek már
alig volt több tekintélye
a sorállomány előtt
mint az őrmestereknek
ott állt és bámulta meredten
az árokkal szegett üres utakat
gyötrelmeinek színterét
nem jött ellenőrzés
megsajnáltam
és akkor
megborzongtak a fák
feltámadt a reggeli szél
az égen néhány
báránnyelű úszott
eltűnt a gőzkalapács
eltűnt az irdatlan állat
senki és semmi nem
döngölte a földet
semmi dübörgés
nem hallatszott más

csak a lombkoronák zúgása
meg a madarak éneke
mellékessé vált hogy
estefelé visszaszivárognak
a titkos riadókörletből a
harcjárművek meg a teherautók
mint megszálló csapatok
a néma városba
mellékessé vált mert én már
a túloldalról néztem
szemléltem mindent

2020

A hallgatás háza

eszemben sincs hogy
kiöntsem a szívem
ne tudja meg senki sem

milyen szép volna egy
nagyívű vallomás a hazáról
arról hogy otthon-e
arról ami gyűlöletes e tájon
meg ami nélkül nem lehet élni
tátog a hal mikor partra vonják
s kérdik mit mesélne a vízről
kinek
a halaknak
minek
kinek
a szárazon lakóknak
röhögnek aztán fejbe csapják
s lódítják a nagy tál
paprikás liszt felé
ahol szépen minden a helyére kerül

de jó volna elmondani
mit is és kinek is
és milyen nyelven is
üres szavak gyöngyöző
buborékait eregetni
édeset vagy keserűt
ki milyen nyelven ért
nézni ahogy elpattannak a buborékok
nézni ahogy bekövetkezik a bármi
hiszen megjósolták a jöttét
nézni hogy a nádszövettel
bekerített tengerrészen

ahová eleséggel csalták
a vizek gyanútlan lakóit
körben kihúzzák a hálót
és a rómaiak óta ismert
szardíniai módszerrel
mind szűkebbre vonják
mígnem pár négyzetméteren már
ezernyi haltól forr a víz
néhányan ugyan kiugranak
de partra vonszolják a többit
nagyság szerint szétválogatják
a legszebb példányok az
éttermi konyhára kerülnek
a gazdagok elé

szép volna ha lenne halnyelv
de nincsen csak fuldokló tátogás
mikor a slaggal kimosott kék
műanyagládába csusszanunk
ugyan minek is mesélnénk a vízmély
növények lakta vidékeiről
ahol elrejtőztek
a nálunk ügyesebbek
vagy szerencsésebbek
odalent van még élet
de minek erről mesélni már
ez nem az az óra
és maradjon titok inkább
mert ma minden erővel
titkolni kell az életet
hogy nem haltunk meg
hogy még élünk
ne tudja senki sem
élünk mint apátlan anyátlan árvák
összekapaszkodva a káoszban
a hisztéria csapásai alatt

és ezt takargatni
ép elménket meg ha van még
rejtegetni kell
rejtegetni a hazafiságot
mert – maradjon köztünk –
a legszebb hazafiság most a józan ész
őrizték a titkot
hogy nem haltunk meg
hogy még élünk
ne tudja meg senki sem

a szomszédság már
lángban áll
de amit titkolunk nem adható át
így nem foglalhatja el senki sem
ezért fegyverrel nem lehet megvédeni
csak elpusztítani

ne tudja senki sem

2014

Befejezetlenség

nézem a kertben készült fényképen
ezt a négyévesforma kislányt
kócos haját magas homlokát
lehunytt szemét
a befejezetlenség a legszebb
a pufókság csupán pufókság
még nem sírba lehúzó
végzetes elnehezülés
ha felcsap a harag elenyészik
porlik szétfoszlik a sérelem
még nem kuporgatják pénz gyanánt
hogy alkalmas percben az asztalra csapják
a nevetés még nem kínban fogan
pihekönnyű a gondolat
ártatlan tervezgetés
nem vált még belőle mint szokott
másokra tukmált lázálom
vagy mentségekkel és nyálas
magyarázatokkal körbetapasztott
csúfos kudarc
se a megvalósulástól óvott
alaktalanra aszott illúzió
szakadt celofán alatt
kővé tömörödött
porlepte lekvár
nem
még nyirkos nedves rugalmas minden
ami van visszavonható
büntetlenül száll illata fénye
még nincsen következménye
bármi lehetne még más
mint ami lesz belőle
de nem mondhatod meg előre

hiába közelít a csapda felé
ártatlan arccal minden nemzedék
vesztébe hiába rohan
csapdád mélyén hiába ülsz és nézel
mert te sem tudhatod biztosan
a bizonytalanság a legszebb
mert valahol megbújik benne
mint szoba sarkában a por
mint élőben az élet
az eltávolíthatatlan remény

2018